УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕЗИДЕНТЫ
УКАЗЫ

О Концепции развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива»

В целях создания единой республиканской системы развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи **постановляю**:

1. Утвердить Концепцию развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива» (далее – Концепция) (приложение № 1).

2. Образовать Межведомственный координационный совет по реализации Концепции.

3. Утвердить Положение о Межведомственном координационном совете по реализации Концепции (приложение № 2) и его состав (приложение № 3).

4. Кабинету Министров Республики Татарстан принять меры, обеспечивающие реализацию Концепции.

5. Исполнительным органам государственной власти Республики Татарстан при решении вопросов молодежной политики, при разработке и реализации республиканских долгосрочных целевых и ведомственных целевых программ руководствоваться Концепцией.

6. Предложить территориальным органам федеральных органов исполнительной власти по Республике Татарстан, органам местного самоуправления муниципальных образований Республики Татарстан, предприятиям, учреждениям, организациям и общественным объединениям

при решении вопросов молодежной политики учитывать в своей деятельности положения Концепции.

7. Настоящий Указ вступает в силу со дня его подписания.

Президент
Республики Татарстан **Р.Н. Минниханов**

Казань,Кремль
09 октября 2012 года
№ УП-862

Приложение № 1
к Указу Президента
Республики Татарстан

от «09» октября 2012 года

№ УП-862

Концепция
развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива»

1. Общие положения

Концепция развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива» (далее – Концепция) разработана в целях реализации Концепции общенациональной системы выявления и развития молодых талантов, утвержденной Президентом Российской Федерации 3 апреля 2012 года.

Концепция учитывает совокупность факторов, ведущими из которых являются следующие.

Экономика инноваций, основанная на мотивации и повсеместном внедрении технологических новшеств, курс на которую взят в Российской Федерации и Республике Татарстан, предъявляет качественно новые требования к человеческому капиталу, диктует структурные изменения на рынке труда.

Формируются запросы на профессионалов с высокой способностью к обучению и восприимчивостью к новым знаниям в междисциплинарных сферах, умеющих оценивать риски и принимать решения в условиях высокой неопределенности. Повышается спрос на команды, способные комплексно подходить к решению нетривиальных задач. Особенно востребованными становятся творческие личности, умеющие видеть, ставить и свободно решать возникающие перед обществом задачи.

Максимально эффективное развитие и использование интеллектуально-творческих способностей человека как ключевых факторов формирования человеческого капитала становится важнейшим элементом государственной политики, нацеленной на повышение конкурентоспособности.

Данные подходы присущи всем динамично развивающимся странам. В частности, в Рекомендациях Совета Европы по данному вопросу

(Рекомендации Совета Европы об образовании одаренных детей № 1248 одобрены Парламентской ассамблеей Совета Европы 7 октября 1994 года) отмечается, что ни одна страна не может позволить себе роскошь расточать таланты, а отсутствие своевременного выявления интеллектуального и другого потенциала иначе как расточением человеческих ресурсов названо быть не может.

Задача создания общенациональной системы выявления и развития молодых талантов является первостепенной в Послании Президента Российской Федерации Д.А. Медведева Федеральному Собранию Российской Федерации от 30 ноября 2010 года. Поручение о включении в региональные программы мероприятий, направленных на реализацию Концепции общенациональной системы выявления и развития молодых талантов, содержится в перечне поручений Президента Российской Федерации от 27 февраля 2012 года № Пр-568ГС. Необходимость поддержки одаренных детей, реализации образовательных траекторий и карьерного роста изложена в Послании Президента Республики Татарстан Р.Н. Минниханова Государственному Совету Республики Татарстан от 13 октября 2010 года.

По мнению специалистов, под одаренностью следует понимать системное, развивающееся в течение жизни качество личности, которое определяет возможность достижения более высоких результатов в одном или нескольких видах деятельности по сравнению с другими людьми. Развитие одаренности – это, как правило, результат сложного взаимодействия многих факторов: наследственности, социальной среды, которая осваивается разнообразной деятельностью, а также психологические механизмы саморазвития личности, лежащие в основе формирования и реализации индивидуального дарования.

Современной наукой у многих представителей молодежи отмечается наличие потенциальных предпосылок к достижениям в разных видах деятельности, однако действительно незаурядных результатов добивается незначительное число. Успешное развитие одаренной личности зависит не только от возможностей системы образования, но и от условий, способствующих формированию мотивации деятельности и системы ценностей, образующих основу становления одаренной личности.

Сложившаяся типологизация одаренности детей и молодежи является весьма схематичной и не отражает всего многообразия и сложности различных ее форм и видов. Исходя из стратегических вызовов, актуализируется задача развития и реализации не отдельных видов одаренности, а интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи в широком понимании.

Концепция нацелена на создание единой открытой республиканской системы выявления, поддержки и сопровождения одаренных (талантливых) детей и молодежи. В ней определены цели и задачи, основные принципы, механизмы и направления ее реализации, сформулированы ожидаемые результаты. Концепция представляет собой документ стратегического

характера, отражающий общее видение проблемы и принципиальные подходы к ее решению, которые должны быть положены в основу разрабатываемых и осуществляемых мер в данной сфере деятельности.

Концепция разработана с учетом задач реализации Программы социально-экономического развития Республики Татарстан на 2011 – 2015 годы, утвержденной Законом Республики Татарстан от 22 апреля 2011 года № 13-ЗРТ «Об утверждении Программы социально-экономического развития Республики Татарстан на 2011 – 2015 годы», Стратегии развития образования в Республике Татарстан на 2010 – 2015 годы «Килэчэк» – «Будущее», утвержденной постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 30 декабря 2010 года № 1174 «Об утверждении Стратегии развития образования в Республике Татарстан на 2010 – 2015 годы «Килэчэк» – «Будущее», а также с учетом лучшей мировой и отечественной практики.

Концепцией предусмотрено выстраивание системы правового, организационно-управленческого, финансово-экономического, научного, информационного, кадрового обеспечения эффективного развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи в Республике Татарстан. Ключевую роль в этом должно сыграть объединение в этих целях на принципах социального партнерства работодателей, представителей бизнеса, научного сообщества, органов государственной и муниципальной власти, общественных объединений, некоммерческих организаций и фондов. Важными характеристиками мер реализации Концепции должны стать гибкость, возможность настройки под необходимый уровень и масштаб задач.

Раскрытие интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи предполагает деятельность по развитию и реализации самых различных проявлений одаренности (и их сочетаний), ведущими из которых выступают интеллектуальное, творческое и художественное, спортивное, социальное. Концепция ориентирована на развитие у детей и молодежи креативности и культуры созидания, предприимчивости, стимулирование научного исследовательского поиска, лидерства с задачей максимально широкого охвата детей и молодежи, доступности и возможности быть востребованными независимо от места проживания и социального положения. Реализация Концепции позволит увеличить количество выявляемых одаренных детей и молодежи, обеспечить условия их самореализации в различных сферах жизнедеятельности общества, придаст последовательный и системный характер формированию интеллектуальной, творческой, спортивной и бизнес-элиты республики, будет способствовать росту конкурентных преимуществ Республики Татарстан.

1.1. Мировая и отечественная практика выявления и поддержки одаренных (талантливых) детей и молодежи

Выявление и поддержка одаренных (талантливых) детей и молодежи в зарубежных государствах

В мировой практике выделяются два подхода к работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью:

1. Эксклюзивный, который исходит из того, что одаренные дети нуждаются в специальных условиях и программах обучения.

2. Инклюзивный, когда приоритетом является не выявление одаренности узкой группы, а создание условий для развития талантов у всех детей и молодежи.

В современной мировой практике развитых стран наблюдается тенденция к использованию обоих подходов. Целью подобной практики является признание особого подхода к развитию одаренных (талантливых) детей и молодежи с обеспечением условий для выявления и развития их способностей и талантов.

В связи с тем, что не существует единого определения одаренности, на практике чаще используют набор характеристик, которые включают в себя это понятие. Например, Комиссия по образованию Гонконга в 1990 году приняла характеристики одаренности, которые ранее были одобрены Конгрессом США. Эти характеристики включают:

общие интеллектуальные способности;

специфические академические навыки;

креативное и продуктивное мышление;

лидерские способности;

способности в области изобразительного и исполнительского искусства.

Активизации распространения опыта работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, координации научных исследований послужило создание в 1975 году международной общественной организации – Всемирного совета по таланту и одаренности детей.

Во многих странах впоследствии были созданы национальные центры одаренности, сочетающие научно-исследовательскую, координационную, мониторинговую деятельность, а также подготовку управленческих решений для правительств и профессиональных сообществ. В частности, заметную роль поддержке одаренности детей и молодежи отводят страны Европейского союза.

В зависимости от степени участия государства в работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью выделяют два подхода – централизованный и децентрализованный.

Для централизованного подхода характерно жесткое регламентирование ответственности государства за интеграцию молодежи в общественно-политическую и социально-экономическую жизнь общества. При этом

государство определяет приоритеты и в работе с одаренными детьми и молодежью.

Так, в Китае данная деятельность осуществляется в полном соответствии с решениями Коммунистической партии Китая, где особое внимание уделяется вовлеченности молодежи в экономико-трудовую деятельность.

В Японии данная работа строится на основе совместных взаимовыгодных действий государственных органов и общественных институтов и четком распределении ответственности между ними. Широко применяется государственное обеспечение функционирования специальных молодежных центров, бюро и служб. Действуют Японский институт воспитания талантов, программы по раннему развитию детей. Патентное бюро отвечает за работу детских клубов изобретателей.

В Сингапуре пытаются воспитать «лучшую нацию на свете», сделав теорию воспроизводства интеллектуальной элиты национальной идеей. Одаренные (талантливые) люди должны возглавлять ведущие институты государства и сферы жизнедеятельности общества. Здесь работа с одаренными детьми связывается с успешным развитием самой страны.

В Германии стратегия предпринимаемых действий направлена на разработку социальных программ, доступных для всех молодых людей. Во всех крупных городах имеются информационные молодежные центры. В каждой из 16 земель есть свои положения о программах обучения одаренных детей и молодежи и их педагогическом обеспечении. Действуют программы и проекты обследования и мониторинга (по 30 тысяч представителей молодежи обследуются ежегодно, за 900 следят по 3 года). Одаренным студентам оказывается материальная помощь.

В Канаде введен обязательный год посещения детского сада перед поступлением в школу.

Для децентрализованного подхода характерно ограничение роли государства и делегирование данных функций общественному и коммерческому сектору. В данной деятельности они участвуют на паритетной основе. Этот подход сфокусирован на создании возможностей преимущественно для активной молодежи.

В США на государственную помощь при жесткой регламентации могут рассчитывать лишь социально не защищенные категории молодежи. К участию в реализации программ и проектов, поддерживающих одаренных, активно привлекается коммерческий сектор, внедряются соответствующие механизмы. Создана действенная система поощрения и развития одаренности. Развита индустрия технических средств обучения. В каждом штате созданы специальные группы экспертов по способностям. Более 140 университетов предлагают особые программы для одаренных (талантливых) детей и молодежи.

Образовательная практика работы с одаренными детьми в США, как и в Израиле, Тайване, Корее, включает в себя технологии развития интеллекта и креативности.

В США федеральная программа «Джавитс», специально разработанная в 1988 году в интересах поддержки одаренных (талантливых) детей, решает задачи координации исследовательских проектов и инновационных стратегий в области одаренности детей, нацелена на увеличение эффективности работы в начальной и средней школе. Утверждены официальные требования к квалификации учителей для одаренных учащихся.

Британская система дает молодым людям шанс (поддержку), но избегает чрезмерной опеки, которая может подорвать стимул к самостоятельной активности, привести к иждивенчеству. В то же время выявление одаренных детей – часть целостного учебного процесса. Согласно указаниям к национальной программе в каждой школе и колледже выявляется примерно 5 процентов одаренных учащихся в возрасте 11–19 лет (около 10 процентов могут быть включены школой в список одаренных и талантливых детей и молодежи). Следует отметить, что в более раннем возрасте выявление одаренности носит максимально гибкий характер и позволяет создать условия эффективного выявления одаренных детей, а также сформировать объективный механизм для включения в категорию одаренных детей и выхода из нее.

В указанных государствах действуют общественные организации (Национальные ассоциации), которые координируют работу с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, их родителями и педагогами.

В то же время в организации работы с одаренными детьми и молодежью возрастает и роль государства. Так, департамент образования Великобритании в 2007 году разработал национальный проект «Одаренные и талантливые». Проект представляет собой систему образовательных стандартов, а также консультации для учителей, работающих с одаренными детьми.

Шведская система направлена на решение проблем на том уровне власти, где оно максимально эффективно, при широком привлечении общественных организаций, являющихся полноправными партнерами государства.

Несмотря на различные механизмы работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, общим для большинства ведущих стран является:

наличие государственных и общественных экспертных центров по работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, которые разрабатывают рекомендации как для правительства, так и для различных учреждений и родителей;

наличие партнерства между государством и общественными и (или) коммерческими организациями в разработке и реализации соответствующих программ.

Выявление и поддержка одаренных (талантливых) детей и молодежи в Российской Федерации

В Российской Федерации прослеживаются два подхода к работе:

выявление и поддержка группы одаренных детей и молодежи, доля которых в каждом регионе невелика, – подход привычный и наименее затратный;

переориентация образовательного процесса на индивидуальные образовательные траектории, создание которых позволяет не только отбирать одаренных детей и молодежь, но и создавать условия для массового проявления талантов в разных сферах деятельности, – подход должен изменить облик массового образования, но требует значительных финансовых затрат.

Реализация второго подхода ведется через внедрение вариативных форм профильного и углубленного обучения. В системе общего образования это создание профильных классов в многокомплектных школах, гимназиях, лицеях, сельских базовых школах на основе сетевого взаимодействия, а также построение индивидуально-групповых траекторий обучения в рамках часов школьного компонента. В системе учреждений дополнительного и специального образования – обучение в спортивных, музыкальных и художественных школах, художественных училищах, училищах искусств и олимпийского резерва.

Традиционно большое внимание в стране уделяется развитию конкурсных мероприятий среди детей в формате олимпиад по различным образовательным предметам. В среднем по России более 40 процентов детей участвуют в различных конкурсах и олимпиадах. В частности, во всероссийских олимпиадах по стране участвуют 32 процента учащихся на школьном уровне, 9,5 процента – на муниципальном и 1,04 процента – на региональном уровне.

На федеральном уровне центром ответственности за организацию работы по поддержке одаренных (талантливых) детей и молодежи является Министерство образования и науки Российской Федерации, которое в последнее время значительно усилило внимание к данной проблеме. Анализ деятельности регионов Российской Федерации показывает, что во многих из них есть немало наработок в вопросах выявления одаренных (талантливых) детей и молодежи, прежде всего, по отдельным направлениям поиска и поддержки одаренных (талантливых) детей и молодежи.

Так, целевые программы и подпрограммы «Одаренные дети» были приняты в Белгородской, Брянской, Воронежской, Тульской и Ярославской областях.

В Самарской, Ярославской, Новосибирской областях и Забайкальском крае приняты поправки в методику расчета подушевого норматива и в методику расчета новой системы оплаты труда (НСОТ) с учетом специфики

работы с одаренными (талантливыми) детьми (малые группы, индивидуальное наставничество, профильность).

Многие регионы нацелены на поиск и отбор одаренных (талантливых) детей и молодежи через систему олимпиад, соревнований, фестивалей и конкурсов, в них вовлекается большое количество учащихся. В дополнение к федеральным стипендиям, грантам, премиям учреждаются региональные, муниципальные стипендии, гранты, премии.

Отдельное внимание уделяется созданию сети учреждений, работающих с одаренными детьми: президентских лицеев, школ-интернатов и школ на базе научно-исследовательских центров, ресурсных центров. В частности, в Кемеровской области созданы 4 региональных и 28 муниципальных центров по работе с талантливыми детьми и молодежью. Образование подобных учреждений основано как на переходе ограниченных групп одаренных детей из общеобразовательной школы в специализированные учреждения, так и на создании специальных условий (дополнительные возможности, летние профильные смены, индивидуальные планы, консультации, дистанционное обучение) в общеобразовательных школах.

Создаются центры поддержки одаренных детей при федеральных университетах и дистанционные школы при национальных исследовательских университетах. Учреждения дополнительного образования работают при Московском физико-техническом институте (государственный университет), Национальном исследовательском ядерном университете «МИФИ», Московском государственном техническом университете имени Н.Э. Баумана. Более 50 вузов Москвы сотрудничают с московским Дворцом творчества детей.

Есть примеры законодательного решения вопросов, связанных с поддержкой одаренных детей. В Новгородской области принят Закон Новгородской области от 30 июля 2010 года № 800-ОЗ «О дополнительных мерах социальной поддержки обучающихся, проявивших способности в учебной и научно–исследовательской деятельности». В Иркутской области действует Закон Иркутской области от 29 декабря 2007 года № 154-ОЗ «О государственной поддержке культуры в Иркутской области», в рамках которого оказывается государственная поддержка одаренным детям и талантливой молодежи в области искусства.

Многие регионы планируют принятие соответствующих региональных долгосрочных целевых программ. В частности, принятие пакета нормативных правовых актов запланировано в Астраханской области. Это ряд ведомственных положений (о разработке авторских интегрированных образовательных программ; о региональной системе сертификации компаративно высоких образовательных достижений детей; о траекториях индивидуальных образовательных маршрутов; требования к подготовке педагогических кадров по интегрированным технологиям и консалтинго-тьюторским методикам). Принято постановление Правительства Астраханской области от 16 июня 2009 года № 291-П «О поощрении

талантливых обучающихся общеобразовательных учреждений», регламентирующее меры государственной поддержки и стимулирования несовершеннолетних с компаративно высокими образовательными достижениями (в том числе по их «раннему прикреплению» к производственным предприятиям, научным разработкам, стажировкам в социальных, управленческих и других сферах достижений).

Во многих регионах формируются базы данных одаренных детей и молодежи и работающих с ними педагогов. В то же время их практическое применение весьма ограничено.

Определенный опыт повышения квалификации педагогов по подготовке к работе с одаренными детьми и молодежью на основе модульных программ прослеживается в Воронежской, Московской, Самарской областях, Красноярском, Пермском краях и других регионах.

В целом реализация приоритетного национального проекта «Образование», подпрограммы «Одаренные дети», национальной образовательной инициативы «Наша новая школа» создает хорошие предпосылки для совершенствования работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью.

В то же время следует выделить и учитывать в работе ряд причин, снижающих эффективность существующих государственных программ.

Одна из них – декларативность программ. Они, как правило, не учитывают индивидуальных особенностей и различий одаренных (талантливых) детей и молодежи и сфокусированы скорее на отчетности, а не на эффективности.

Отмечается также узкий предметный диапазон мероприятий по выявлению одаренных детей и молодежи. Чаще всего, это школьные дисциплины. Не оцениваются креативность, новые идеи или знания и навыки, приобретенные в результате индивидуальной работы. В результате многие потенциальные таланты остаются невыявленными. Этому же способствует и несовершенство инструментов выявления одаренных детей и молодежи.

Негативным фактором, влияющим на развитие и реализацию интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи, выступает чрезмерное (не всегда очевидное) разделение на «одаренных» и «неодаренных» детей. Молодые люди, не включенные в категорию «одаренных», теряют мотивацию к обучению. Одаренные (талантливые) дети и молодежь вынуждены нести бремя завышенных ожиданий окружающих. К тому же зачастую отмечается «негибкость» учебных программ для одаренных детей и молодежи.

Выявление и поддержка одаренных (талантливых) детей и молодежи в Республике Татарстан

В целом для Республики Татарстан присущи общероссийские тенденции. Центром ответственности за организацию работы по поддержке

одаренных (талантливых) детей и молодежи является Министерство по делам молодежи, спорту и туризму Республики Татарстан, которое организует совместную деятельность с Министерством образования и науки Республики Татарстан и Министерством культуры Республики Татарстан.

В Республике Татарстан реализуется ряд целевых программ, касающихся поддержки одаренных детей, а также приняты нормативные правовые акты, устанавливающие меры по государственной поддержке талантливой молодежи. В частности, это подпрограмма «Одаренные дети» Долгосрочной целевой программы «Дети Татарстана» на 2011 – 2013 годы, утвержденной постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 30 декабря 2010 года № 1150 «Об утверждении Долгосрочной целевой программы «Дети Татарстана» на 2011 – 2013 годы», постановление Кабинета Министров Республики Татарстан от 17 мая 2006 года № 249 «О реализации приоритетного национального проекта «Образование» в Республике Татарстан». Республика Татарстан входит в группу регионов – лидеров Российской Федерации по финансированию мероприятий поддержки одаренных (талантливых) детей и молодежи.

Как правило, способности детей и молодежи выявляются и оцениваются на различного рода публичных интеллектуальных конкурсах с рейтинговой оценкой результатов, конференциях, олимпиадах, турнирах, выставках, творческих конкурсах, фестивалях и спортивных состязаниях.

С целью активизации творческой, познавательной и интеллектуальной инициативы учащихся проводятся следующие мероприятия: Поволжская научная экологическая конференция школьников, Поволжская научная конференция учащихся им. Н.И. Лобачевского, региональная научно-техническая олимпиада-конференция «Интеллект», республиканская олимпиада юных изобретателей «Кулибины XXI века», телеигра-олимпиада «Химический бум», конкурс «Эрудит», Слет школьных компаний и другие. Ежегодно в них принимают участие более 2,5 тысячи учащихся республики и из других регионов.

В большинстве муниципальных образований республики функционируют школьные научные общества, в которых ежегодно занимаются более 20 тысяч учащихся.

В рамках реализации Стратегии развития образования в Республике Татарстан на 2010 – 2015 годы «Килэчэк» – «Будущее», утвержденной постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 30 декабря 2010 года № 1174, активно внедряются различные формы электронного образования, используются перспективные образовательные ресурсы и технологии. Развиваются специализированные гимназии и лицеи, ведется создание республиканской школы интернатного типа для одаренных детей.

На базе Института развития образования Республики Татарстан действуют курсы повышения квалификации педагогических работников «Разработка комплекса мер по работе с одаренными детьми».

На протяжении ряда лет с участием ведущих вузов успешно функционируют профильные лагеря для одаренных школьников: «Квант», «Биосфера» и «Лингво-Лидер» (на базе Казанского (Приволжского) федерального университета), «Орбиталь» (на базе Казанского национального исследовательского технологического университета (КХТИ), «Интеллект» (на базе Казанского национального исследовательского технического университета им. А.Н. Туполева – КАИ), компьютерный лагерь «Байтик».

Более высокий уровень образовательного процесса реализуется в малых университетах при Казанском (Приволжском) федеральном университете, Казанском национальном исследовательском техническом университете им. А.Н. Туполева – КАИ, Казанском национальном исследовательском технологическом университете, где преподавателями учреждений высшего профессионального образования ведется работа с одаренными детьми и молодежью.

Пользуются успехом лагеря и проекты, проводимые одаренной молодежью движения «Сэлэт», через них ежегодно проходит около 2 тысяч детей.

На протяжении последних лет по результатам всероссийских олимпиад команда школьников Республики Татарстан лидирует по Приволжскому федеральному округу и прочно удерживает позиции одной из лучших по России. В 2010 году 14 школьников Республики Татарстан стали победителями и 45 – призерами Всероссийской олимпиады. В общей сложности по республике в олимпиадах приняли участие около 150 тысяч учащихся на школьном уровне, 42,5 тысячи – на муниципальном и 3,3 тысячи – на республиканском.

В 2011 году 14 школьников стали победителями и 61 – призером Всероссийской олимпиады. По итогам выступлений на международных олимпиадах и конкурсах в 2011 году 1 учащийся стал победителем Международной олимпиады по математике, 1 – бронзовым призером V Международной альтернативной олимпиады по астрофизике, 2 – финалистами Международного конкурса водных проектов, 1 – финалистом Международной ярмарки Intel ISEF.

Для закрепления в Республике Татарстан победителей и призеров заключительного этапа всероссийской и международной олимпиад школьников учреждены 100 специальных стипендий для студентов очной формы обучения.

В большинстве муниципальных районов республики выделяются финансовые средства на учреждение грантов, стипендий, разовых премий для поощрения талантливой молодежи.

Практикуются меры поддержки одаренной молодежи со стороны бизнес-структур. Так, с 2009 года благотворительный фонд «Русский стандарт» реализует в республике программу финансовой поддержки талантливой молодежи в возрасте от 14 до 20 лет для продолжения учебы и развития своих способностей. Долгосрочная программа «100 талантливых

детей села» реализуется ОАО «АИКБ «Татфондбанк». Именные стипендии для поощрения наиболее талантливых студентов учреждены ОАО «АК БАРС» БАНК. Большая работа ведется благотворительным фондом «Одаренные дети» ОАО «Татнефть».

Ведущими мероприятиями по поиску и поддержке одаренных детей и талантливой молодежи, созданию благоприятной среды и условий для развития их творческого потенциала являются ежегодно проводимые международные, всероссийские и региональные фестивали и конкурсы. Это, прежде всего, «Созвездие – Йолдызлык», «Весенние выкрутасы», «Молодые дарования России», «Джазовая капель», «ТАТ – ARS – ТАН», «Фанфары Татарстана», «Алтын каләм – Золотое перо» и другие. Для молодых дарований устанавливаются специальные стипендии.

Развиваются сеть специализированных учреждений и система выявления талантливых детей в области спорта. Проводятся республиканские чемпионаты и спартакиады. Оказывается целевая поддержка участникам соревнований всероссийского и международного уровней. Постановлением Кабинета Министров Республики Татарстан от 19 января 2010 года № 17 «О государственной поддержке спортсменов и тренеров Республики Татарстан» учреждены специальные ежемесячные стипендии.

В целях государственной поддержки молодых ученых и специалистов учреждены гранты, премии, специальные стипендии, проводится ежегодный Республиканский конкурс научных работ студентов и аспирантов на соискание премии им. Н.И. Лобачевского, а также действуют такие программы, как «50 лучших инновационных идей», «Старт-1», «Старт-2», «Идея-1000», «У.М.Н.И.К.», «Ведущие научные школы».

Особую роль играет программа переподготовки и стажировки в ведущих отечественных и зарубежных научно-образовательных центрах «Алгарыш», на реализацию которой ежегодно направляется до 100 млн.рублей.

Положительно зарекомендовали себя молодежные конкурсы «Кадровый резерв», «Вверх», инновационные форумы молодежи, которые стали действенными площадками для выявления и поддержки одаренной молодежи.

В то же время, несмотря на определенные достижения в работе с одаренными детьми и молодежью, можно выделить и целый ряд проблемных вопросов.

Сведения об одаренных (талантливых) детях и молодежи рассредоточены по различным структурам, отсутствуют специализированные информационные ресурсы для данной категории детей и молодежи, что не позволяет в полной мере владеть информацией о проводимых конкурсах, фестивалях, олимпиадах различного уровня.

Отсутствует межведомственная координация работы, сложившиеся формы не образуют единой системы «сквозного сопровождения» развития одаренной личности от момента ее выявления до реализации в какой-либо

форме (трудоустройства по специальности, создания собственного бизнеса, развития индивидуальной научной, творческой или спортивной карьеры).

Значительное число победителей и призеров Всероссийских олимпиад, грантовых программ стремится продолжить обучение за пределами Республики Татарстан, в первую очередь, из-за больших возможностей самореализации, перспектив в индивидуальной карьере.

Сегодня явно недостаточно квалифицированных кадров, действующих программ подготовки, переподготовки и повышения квалификации педагогов, психологов и других специалистов, работающих с одаренными детьми и молодежью. Также недостает квалифицированного научного руководства, методического обеспечения этой работы. Нет и массовой практики использования технологий образования, направленных на развитие творческих способностей детей и молодежи.

Как правило, отмечается низкий уровень материально-технической базы учреждений дополнительного образования, особенно в сельской местности, а также отсутствие специальных нормативов финансирования в рамках нормативно-подушевого финансирования.

В недостаточной мере используются такие зарекомендовавшие себя в мире формы работы, как привлечение преподавательских и научных кадров учреждений высшего профессионального образования и научно-исследовательских институтов в качестве наставников (тьюторов), использование вузовских и академических лабораторий в качестве стартовых площадок развития инновационных разработок одаренной молодежи.

Следует также отметить слабое вовлечение общественного и коммерческого секторов в работу с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью.

В приведенной ниже таблице изложены основные сильные и слабые стороны нынешнего состояния работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, возможности и угрозы, которые учитывались при разработке Концепции.

Сильные стороны	Слабые стороны
инновационный вектор развития республики, развитая инфраструктура (технопарки, научные и образовательные учреждения, высокотехнологичные производства и т.п.); наличие Стратегии развития образования в Республике Татарстан на 2010 – 2015 годы «Килэчэк» – «Будущее»; значительный объем	отток одаренной (талантливой) молодежи из Республики Татарстан; низкая эффективность использования инновационной инфраструктуры; неэффективность механизмов подбора и подготовки персонала высокой квалификации; низкий уровень образования, прежде всего профессионального; диспропорции рынка труда и

финансовых ресурсов, направляемых на образование, работу с детьми и молодежью; наличие различных механизмов и форм выявления одаренных (талантливых) детей и молодежи (олимпиады, конкурсы, грантовые программы, стипендии др.); большое количество выявляемых одаренных (талантливых) детей и молодежи (в том числе победителей всероссийских и международных конкурсов); высокая степень распространения в республике информационных технологий; социальная и политическая стабильность в Республике Татарстан	сложности профессиональной самореализации молодежи; низкая эффективность «социальных лифтов»; преобладание потребительских социальных установок, низкий уровень самостоятельности и инициативности детей и молодежи; слабое владение иностранными языками, низкий уровень интегрированности в мировое научно-образовательное пространство; нехватка специалистов по работе с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью; неразвитость управленческих социальных технологий, социальных инноваций
Возможности	Угрозы
развитие наукоемких секторов экономики; возрастающая потребность работодателей в высококвалифицированных кадрах; расширение информационно-коммуникационной среды, в том числе доступа к новым знаниям; развитие институтов гражданского общества; расширение международных связей и партнерских отношений, рост позитивного имиджа Республики Татарстан как динамично развивающегося региона; наличие политической воли к решению вопросов поддержки одаренных (талантливых) детей и молодежи	сохранение высокой доли сырьевой составляющей экономики; нарастание конкуренции со стороны ведущих научно-образовательных центров и успешно развивающихся регионов, повышение темпов «утечки» одаренной (талантливой) молодежи из республики; отсутствие целостной системы работы, низкая межведомственная координация выявления, развития и сопровождения одаренных (талантливых) детей и молодежи, в том числе трудоустройства; избыток негативной информации и возможность манипулирования сознанием молодежи; несовершенство нормативной правовой базы по выявлению и

	поддержке одаренных (талантливых) детей и молодежи

2. Цель, задачи и принципы Концепции

Целью Концепции является создание единой республиканской системы эффективного развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи как основы роста конкурентных преимуществ Республики Татарстан.

Задачи Концепции:

1. Выявление одаренных (талантливых) детей и молодежи в различных областях деятельности.
2. Создание и поддержание в актуальном состоянии базы данных одаренных (талантливых) детей и молодежи.
3. Развитие способностей и формирование компетенций одаренных (талантливых) детей и молодежи.
4. Последовательное сопровождение одаренных (талантливых) детей и молодежи, вовлечение их в созидательную деятельность.
5. Формирование информационно-коммуникационной среды, в том числе специализированного республиканского портала.
6. Создание привлекательных условий для закрепления в Республике Татарстан и привлечения одаренных (талантливых) детей и молодежи в республику, их самореализации, трудоустройства и профессионального роста.
7. Расширение сети учреждений, в том числе специализированных, ведущих работу с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью. Кадровое обеспечение их деятельности.
8. Создание механизмов, стимулирующих возникновение общественных формирований, в том числе молодежных сообществ, ориентированных на инновационное развитие Республики Татарстан.
9. Организация научно-исследовательской работы, разработка и внедрение перспективных моделей работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью.
10. Мониторинг и целевая поддержка перспективных молодежных инициатив и проектов.
11. Формирование кадрового резерва по различным направлениям деятельности.
12. Обеспечение межведомственной координации работы, концентрации интеллектуальных, финансовых и организационных усилий на развитии и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи, сетевых механизмов взаимодействия.

Концепция основывается на следующих принципах:

1. Принцип равных базовых возможностей.

Концепция базируется на доступности участия в единой региональной системе выявления и поддержки всех детей и молодежи до 30 лет, а также молодых (до 35 лет) ученых и аспирантов независимо от места проживания и социально-экономического положения.

Для всех участников предполагаются равные возможности и общие требования.

2. Принцип системности.

Системный подход в достижении задач Концепции подразумевает совокупный учет основных факторов и направлений работы, координацию деятельности всех звеньев инновационной и образовательной инфраструктуры, учет интересов государства, работодателей, общественности, самих детей и молодежи.

Выстраиваемые отношения между субъектами должны быть взаимосвязаны общими задачами, носить системный характер.

3. Принцип индивидуального подхода.

С целью максимально эффективного раскрытия личного потенциала молодых людей разрабатываются индивидуальные траектории образования, карьеры и саморазвития в соответствии с выявляемыми интересами и способностями, а также приоритетами развития Республики Татарстан.

4. Принцип социального партнерства.

Концепция исходит из необходимости гармоничного сочетания индивидуальной свободы и социальной ответственности детей и молодежи, когда личные и общественные интересы не вступают в противоречия, а согласовываются во взаимодействии в целях самореализации молодежи и развития Республики Татарстан.

5. Принцип информационной прозрачности и открытости.

Участие детей и молодежи в программах реализации Концепции является доступным, открытым и гласным. Предусматривается доведение до сведения детей (их родителей), молодежи максимально полной информации о возможностях образования и науки, переподготовки и повышения квалификации, трудоустройства и различных форм самореализации по приоритетным направлениям современного развития.

Предполагается широкое вовлечение в качестве партнеров и операторов реализации Концепции различных общественных структур и коммерческих формирований. Данный принцип ориентирован на открытость и доступность информации для всех заинтересованных сторон, нацелен на устойчивое формирование социальных настроений поддержки одаренности.

6. Принцип обратной связи.

Для адаптации системы к постоянно меняющимся условиям современного мира и требованиям рынка труда Концепцией предусматриваются постоянно работающие механизмы обратной связи, которые позволяют участникам и партнерам влиять на работу системы

выявления и поддержки одаренных (талантливых) детей и молодежи, вносить предложения по ее совершенствованию.

7. Принцип деятельностного подхода.

Данный принцип исходит из того, что процессы обучения и воспитания наиболее успешно протекают в деятельности. Учет данного принципа при реализации Концепции должен способствовать эффективному выявлению и развитию способностей детей и молодежи, их успешной самореализации.

3. Механизмы реализации Концепции

Президент Республики Татарстан образует Межведомственный координационный совет по реализации Концепции (далее – Межведомственный координационный совет), утверждает положение о нем и его состав.

Межведомственный координационный совет разрабатывает предложения по реализации Концепции и привлечению необходимых для этого ресурсов, обеспечивает взаимодействие органов государственной власти Республики Татарстан и органов местного самоуправления муниципальных образований Республики Татарстан, организаций и учреждений, участвующих в реализации Концепции, вносит Президенту Республики Татарстан иные предложения по совершенствованию работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью, инициирует внесение изменений в Концепцию.

Кабинет Министров Республики Татарстан разрабатывает и утверждает республиканскую целевую программу по реализации Концепции, определяет ресурсное обеспечение и сроки ее выполнения, а также принимает нормативные правовые акты, направленные на реализацию основных положений Концепции.

В целях организации работы по выполнению республиканской целевой программы по реализации Концепции Кабинет Министров Республики Татарстан принимает решение об определении уполномоченного органа (специализированной организации) и обеспечивает необходимые условия для его деятельности.

Уполномоченный орган:

организует работу по исполнению решений Межведомственного координационного совета;

инициирует разработку и обеспечивает исполнение программ по реализации Концепции, синхронизирует их с реализацией иных республиканских программ по поддержке одаренных детей и молодежи;

разрабатывает предложения по формированию бюджета реализации Концепции;

обеспечивает научно-прикладное, в том числе экспертное, сопровождение реализации Концепции;

в установленном порядке формирует и управляет базой персональных данных одаренных (талантливых) детей и молодежи, вносит в

Межведомственный координационный совет предложения по формированию кадрового резерва для сферы государственного, муниципального управления и различных секторов экономики Республики Татарстан;

обеспечивает функционирование специализированного портала и информационных ресурсов;

участвует в организации взаимодействия в рамках реализации Концепции органов государственной власти Республики Татарстан и органов местного самоуправления муниципальных образований Республики Татарстан, организаций и учреждений, определяет партнеров и операторов по различным направлениям деятельности и заключает с ними соглашения;

обеспечивает вовлечение в реализацию Концепции работодателей с целью выработки мер по трудоустройству перспективной молодежи;

осуществляет мониторинг и поддержку молодежных инициатив и проектов;

вносит предложения по вопросам разработки необходимых нормативных правовых документов.

Участниками реализации Концепции выступают органы государственной власти Республики Татарстан, органы местного самоуправления муниципальных образований Республики Татарстан, предприятия, учреждения, организации и физические лица, солидарные с целями и задачами Концепции и непосредственно участвующие в деятельности по выявлению, развитию и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи.

Вышеуказанные субъекты при заключении соответствующего соглашения с уполномоченным органом выступают партнерами, операторами реализации Концепции по различным направлениям деятельности и мероприятий по ее выполнению.

Важным механизмом реализации Концепции должен стать портал, который отразит многогранную работу всех субъектов, участвующих в реализации Концепции, создаст удобные и эффективные интерфейсы по основным направлениям Концепции, будет интересным и актуальным для молодежи.

4. Основные направления реализации Концепции

Целевой адресат Концепции – дети и молодежь в соответствии с Законом Республики Татарстан от 19 октября 1993 года № 1983-XII «О молодежи и государственной молодежной политике в Республике Татарстан», а также молодые (до 35 лет) ученые и аспиранты.

Раскрытие интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи ориентировано на выявление, поддержку и сопровождение различных типов одаренности (и их сочетаний), основными из которых являются:

интеллектуальная одаренность (определяется высоким уровнем интеллектуального развития, проявляющимся в научно-исследовательской, инновационной, предметной деятельности);

творческая и художественная одаренность (проявляется в высоких достижениях в области художественного творчества, музыке, изобразительном искусстве, литературе, сценической деятельности);

спортивная одаренность (определяется уровнем физического развития и высокими достижениями в различных видах спорта);

социальная одаренность (определяется успешностью в общественной и предпринимательской деятельности, лидерскими и организаторскими способностями).

Основные направления реализации Концепции вытекают из ее задач и отражают приоритеты их выполнения.

1. Выявление одаренных (талантливых) детей и молодежи в различных областях деятельности:

разработка и совершенствование методик и соответствующих конкурсных мероприятий по выявлению одаренных (талантливых) детей и молодежи в различных областях деятельности;

расширение конкурсных мероприятий с учетом новейших тенденций мирового развития и приоритетных направлений развития Республики Татарстан;

увеличение охвата детей и молодежи, вовлеченных в конкурсные мероприятия;

мониторинг и оптимизация деятельности организаций и учреждений, работающих с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью;

совершенствование системы дополнительного образования, ее нацеленности на выявление и поддержку одаренных (талантливых) детей и молодежи;

развитие механизмов самостоятельного (неорганизованного) включения детей и молодежи в конкурсную деятельность;

введение обязательного сегмента дошкольного образования.

2. Создание и поддержание в актуальном состоянии базы данных одаренных (талантливых) детей и молодежи:

определение перечня конкурсных мероприятий и критериев отбора одаренных (талантливых) детей и молодежи для включения в республиканскую базу данных;

разработка нормативных правовых актов, перечня сведений об одаренных (талантливых) детях и молодежи и регламентация их сбора;

определение направлений, по которым ведется учет, и центров ответственности (министерств и ведомств) по ним;

формирование базы данных и ведение системы учета по различным направлениям деятельности;

разработка и внедрение методик мониторинга и ведения рейтингов одаренных (талантливых) детей и молодежи.

3. Развитие способностей и формирование компетенций одаренных (талантливых) детей и молодежи:

создание и совершенствование методик и технологий диагностирования одаренных (талантливых) детей и молодежи по типам одаренности;

разработка механизмов замера компетенций и технологий их применения, в том числе социальных тренажеров, по различным направлениям деятельности;

формирование совместно с работодателями компетентностных характеристик по основным и перспективным специальностям;

разработка технологий построения индивидуальных траекторий развития одаренных (талантливых) детей и молодежи;

создание образовательных, развивающих модулей по направлениям одаренности и группам компетенций;

проведение единичных и комплексных мероприятий с привлечением специалистов высокого уровня по узким и перспективным направлениям деятельности.

4. Последовательное сопровождение одаренных (талантливых) детей и молодежи, вовлечение их в созидательную деятельность:

создание механизмов отслеживания одаренных (талантливых) детей и молодежи на всех этапах – от выявления до трудоустройства;

разработка технологии перехода одаренных (талантливых) детей и молодежи между различными учреждениями с сохранением специфики индивидуальных траекторий развития;

формирование уполномоченным органом, операторами реализации отдельных направлений Концепции (по направлениям деятельности) вариативных практико-ориентированных проектных модулей и программ, предполагающих участие в их осуществлении одаренных (талантливых) детей и молодежи;

развитие институтов тьюторства (наставничества) и предоставление консультационных услуг.

5. Формирование информационно-коммуникационной среды, в том числе специализированного республиканского портала:

информирование одаренных (талантливых) детей и молодежи о широких возможностях образования и самореализации, трудоустройства и профессионального роста в Республике Татарстан;

создание в средствах массовой информации проектов по актуальным вопросам, касающимся реализации Концепции, формирование позитивных социальных настроений относительно поддержки одаренных (талантливых) детей и молодежи;

обеспечение доступа одаренных (талантливых) детей и молодежи к основным научно-образовательным и прикладным ресурсам Республики Татарстан;

создание привлекательных информационно-познавательных ресурсов, отражающих новейшие тенденции мирового развития и приоритетные направления развития Республики Татарстан;

развитие очно-заочных и дистанционных форм конкурсных, образовательных и проектных мероприятий;

создание специализированного республиканского портала, отображающего в интегрированном виде деятельность всех субъектов реализации Концепции и обеспечивающего для них обратную связь и сетевое взаимодействие;

оказание консультационной помощи родителям и специалистам, работающим с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью.

6. Создание привлекательных условий для закрепления в Республике Татарстан и привлечения в республику одаренных (талантливых) детей и молодежи, их самореализации, трудоустройства и профессионального роста:

выстраивание индивидуальных траекторий развития с учетом перспективы профессионального образования и трудоустройства в Республике Татарстан;

обеспечение участия в конкурсных и проектных мероприятиях одаренных (талантливых) детей и молодежи, проживающих за пределами Республики Татарстан;

создание поощрительно-стимулирующих механизмов для победителей конкурсных мероприятий;

выработка мер материальной поддержки и создание условий для проживания, научно-образовательной деятельности и профессиональной реализации одаренной молодежи.

7. Расширение сети учреждений, в том числе специализированных, ведущих работу с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью. Кадровое обеспечение их деятельности:

создание (перепрофилирование) на базе школ, учреждений высшего профессионального образования, научно-исследовательских институтов, предприятий, объектов инновационной инфраструктуры и в виде отдельных структурных подразделений учреждений для работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью по приоритетным направлениям, отражающим новейшие тенденции мирового научно-технического развития;

создание на базе Казанского (Приволжского) федерального университета, Казанского национального исследовательского технического университета им. А.Н. Туполева – КАИ и Казанского национального исследовательского технологического университета научно-образовательных центров для одаренных (талантливых) детей и молодежи;

создание политехнического музея;

создание школы для одаренных (талантливых) детей интернатного типа;

создание загородного круглогодичного центра для одаренных (талантливых) детей и молодежи;

создание механизмов, стимулирующих вовлечение лучших научно-педагогических кадров в работу с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью;

определение базовых учреждений по подготовке и переподготовке специалистов, работающих с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью;

актуализация работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью по направлениям одаренности учреждений дополнительного образования и подростковых клубов;

организация в периоды школьных, студенческих каникул профильных смен для одаренных (талантливых) детей и молодежи на базе загородных оздоровительных лагерей, образовательных и досуговых центров.

8. Создание механизмов, стимулирующих возникновение общественных формирований, в том числе молодежных сообществ, ориентированных на инновационное развитие Республики Татарстан:

разработка и реализация программ обучения одаренных (талантливых) детей и молодежи проектированию общественной деятельности и социальным инновациям, а также механизмов формирования проектных групп;

развитие механизмов грантовой поддержки общественных формирований, в том числе молодежных сообществ, реализующих перспективные инновационные проекты;

создание и актуализация для молодежных сообществ общедоступного перечня государственного и корпоративных заказов по приоритетным для республики направлениям научно-производственного и социального характера.

9. Организация научно-исследовательской работы, разработка и внедрение перспективных моделей работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью:

формирование перечня перспективных тем и проектов, нуждающихся в научных разработках и сопровождении;

привлечение ведущих образовательных и научных центров к исследованиям, а также к разработке и внедрению моделей работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью;

мониторинг реализации Концепции и организация социологических исследований, проведение научно-практических семинаров, экспертных сессий, конференций, лекций, выставок, научных форумов и мероприятий;

издание научной, научно-популярной, учебно-методической, справочной, специализированной литературы;

подготовка нормативно-правовых документов по вопросам совершенствования работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью.

10. Мониторинг и целевая поддержка перспективных молодежных инициатив и проектов:

создание механизмов стимулирования инициатив молодежи, а также системы мониторинга и экспертизы молодежных проектов;

организация молодежных инновационных форумов, выставок, конкурсов и конкурсных площадок с целью отбора и формирования базы данных (фонда) наиболее перспективных инициатив и проектов;

развитие ресурсного центра, обеспечивающего консультирование и доведение инициатив и проектов до уровня внедрения и коммерческого предложения;

разработка механизмов привлечения ресурсов, а также потенциальных заказчиков и инвесторов для реализации перспективных инициатив и проектов;

формирование команд (проектных групп) для решения перспективных инициатив и проектов.

11. Формирование кадрового резерва по различным направлениям деятельности:

определение критериев отбора одаренных (талантливых) детей и молодежи для включения в кадровый резерв;

определение направлений, по которым ведется учет кадрового резерва, и центров ответственности (министерств и ведомств) по ним;

формирование кадрового резерва и ведение системы учета;

разработка и внедрение методик мониторинга и ведения рейтингов кадрового резерва по различным областям деятельности;

создание механизмов привлечения работодателей к формированию кадрового резерва и его использованию;

внедрение механизмов стажировки и производственной практики на базе ведущих образовательных, научно-исследовательских, промышленных предприятий Республики Татарстан;

выработка нормативных правовых документов, определяющих статус и меры стимулирования различных категорий кадрового резерва при трудоустройстве в Республике Татарстан.

12. Обеспечение межведомственной координации работы, концентрации интеллектуальных, финансовых и организационных усилий на развитии и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи, сетевых механизмов взаимодействия:

разработка регламентов координации межведомственной деятельности при реализации Концепции;

разработка комплексных и целевых программ и проектов, направленных на реализацию Концепции;

развитие механизмов государственно-частного партнерства при реализации Концепции;

создание уполномоченного органа и формирование системы взаимодействия с партнерами, операторами, привлеченными субъектами реализации Концепции.

5. Предполагаемые этапы реализации Концепции

Предполагаются три этапа реализации Концепции, сроки которых будут обусловлены ее ресурсным обеспечением.

Первый из них предусматривает создание основных механизмов и принятие программы реализации Концепции.

Второй – отработку технологий по реализации ключевых направлений и механизмов взаимодействия субъектов (партнеров и операторов), участвующих в реализации Концепции.

Третий – выстраивание целостной системы работы по развитию и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи.

6. Ожидаемые результаты реализации Концепции

При реализации Концепции предполагается достичь следующих результатов:

1. Увеличение количества детей и молодежи, участвующих (и выявляемых одаренных) во всех этапах республиканских соревнований, олимпиад, конкурсных мероприятий по различным направлениям деятельности.

2. Увеличение количества одаренных (талантливых) детей и молодежи, занимающих призовые места во всероссийских и международных конкурсах и участвующих в соревнованиях, олимпиадах, конкурсных мероприятиях по различным направлениям деятельности.

3. Наличие ежегодного плана республиканских конкурсных мероприятий, учитывающего новейшие идеи, разработки и тенденции мирового развития.

4. Увеличение доли студентов из других регионов Российской Федерации, стран ближнего и дальнего зарубежья, обучающихся и трудоустраивающихся в Республике Татарстан.

5. Наличие регулярно пополняемой базы данных одаренных (талантливых) детей и молодежи на специализированном республиканском портале.

6. Увеличение количества и доли инновационных проектов с участием одаренных детей и молодежи в общем количестве проектов, реализуемых на территории субъектов инновационной инфраструктуры.

7. Сокращение оттока одаренной (талантливой) молодежи из республики.

8. Наличие команд (проектных групп), способных творчески решать нестандартные задачи.

9. Увеличение количества заявок работодателей на подбор специалистов и команд специалистов из базы данных специализированного республиканского портала.

10. Наличие кадрового резерва для сферы государственного, муниципального управления и различных секторов экономики республики.

Приложение № 2
к Указу Президента
Республики Татарстан

от «__09__» октября 2012 года

№ УП-862

Положение
о Межведомственном координационном совете
по реализации Концепции развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива»

I. Общие положения

1. Межведомственный координационный совет по реализации Концепции развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива» (далее – Межведомственный координационный совет) является коллегиальным органом при Президенте Республики Татарстан.

Межведомственный координационный совет создается в целях обеспечения реализации Концепции развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива» (далее – Концепция), выработки единых подходов по проведению государственной политики в области создания и обеспечения функционирования республиканской системы развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи как основы роста конкурентных преимуществ Татарстана.

2. Межведомственный координационный совет в своей деятельности руководствуется законодательством Российской Федерации и Республики Татарстан, а также настоящим Положением.

II. Задачи Межведомственного координационного совета

3. Основными задачами Межведомственного координационного совета являются:

разработка предложений по реализации Концепции и привлечению для этих целей необходимых ресурсов;

разработка основных направлений развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан и участие в разработке соответствующих республиканских целевых программ;

обеспечение взаимодействия органов государственной власти Республики Татарстан и органов местного самоуправления Республики Татарстан, организаций и учреждений при реализации Концепции;

разработка предложений Президенту Республики Татарстан по вопросам совершенствования работы с одаренными (талантливыми) детьми и молодежью и инициатив по соответствующему изменению Концепции;

разработка предложений по координации деятельности органов государственной власти Республики Татарстан, органов местного самоуправления в Республике Татарстан (далее - органы местного самоуправления) в процессе реализации принятых решений в области развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан.

4. В целях реализации своих задач Межведомственный координационный совет вправе:

запрашивать в соответствии с законодательством информацию от министерств и ведомств Республики Татарстан, органов местного самоуправления, а также общественных объединений, предприятий, учреждений и организаций;

приглашать на свои заседания руководителей органов государственной власти Республики Татарстан, органов местного самоуправления муниципальных образований Республики Татарстан, предприятий, учреждений и организаций, должностных лиц.

III. Состав Межведомственного координационного совета

5. Состав Межведомственного координационного совета утверждается Президентом Республики Татарстан.

6. В состав Межведомственного координационного совета входят председатель, заместители, секретарь и члены Межведомственного координационного совета.

7. Персональный состав Межведомственного координационного совета формируется из представителей органов государственной власти Республики Татарстан, органов местного самоуправления, общественности, научного и бизнес-сообществ.

IV. Порядок работы Межведомственного координационного совета

8. Работу Межведомственного координационного совета организует председатель Межведомственного координационного совета (далее – Председатель совета).

9. Заседания Межведомственного координационного совета проводятся ежеквартально в соответствии с утверждаемыми планами работы. В случае необходимости могут проводиться внеочередные заседания Межведомственного координационного совета.

Заседания Межведомственного координационного совета ведет Председатель совета либо по его поручению один из заместителей.

10. Повестку дня и порядок рассмотрения вопросов на заседаниях Межведомственного координационного совета определяет Председатель совета по представлению секретаря Межведомственного координационного совета (далее – Секретарь совета).

11. Члены Межведомственного координационного совета осуществляют свою деятельность на общественных началах и не вправе делегировать свои полномочия другим лицам.

12. Заседание Межведомственного координационного совета является правомочным при наличии на нем более половины его членов. Члены Межведомственного координационного совета обладают равными правами при принятии решений.

Решения Межведомственного координационного совета принимаются на его заседании простым большинством голосов от общего числа членов Межведомственного координационного совета и оформляются протоколом. При равенстве голосов голос Председателя совета является решающим. Решения Межведомственного координационного совета оформляются протоколами, которые подписываются председательствующим на ее заседании и Секретарем совета.

13. Для подготовки и рассмотрения вопросов, касающихся реализации Концепции, решениями Межведомственного координационного совета могут создаваться комиссии и рабочие группы, привлекаться необходимые специалисты.

14. Организацию заседаний Межведомственного координационного совета и обеспечение подготовки проектов его решений осуществляет Секретарь совета.

V. Полномочия Председателя совета

15. Председатель совета:

организует работу Межведомственного координационного совета;

информирует Президента Республики Татарстан по вопросам реализации Концепции;

вносит на рассмотрение Президента Республики Татарстан проекты нормативных правовых актов по приоритетным направлениям реализации Концепции;

обеспечивает взаимодействие органов государственной власти Республики Татарстан при подготовке материалов к заседаниям Межведомственного координационного совета;

организует контроль за выполнением решений Межведомственного координационного совета;

обеспечивает координацию деятельности по разработке и осуществлению республиканских целевых программ, касающихся реализации Концепции.

VI. Полномочия Секретаря совета

15. Секретарь совета обеспечивает текущую деятельность Межведомственного координационного совета.

Секретарь совета:

готовит с учетом предложений членов Межведомственного координационного совета проекты плана работы Межведомственного координационного совета, формирует предложения по повестке дня заседаний Межведомственного координационного совета;

вносит в Межведомственный координационный совет предложения по созданию, функциям и составу комиссий и рабочих групп Межведомственного координационного совета;

координирует работу комиссий и рабочих групп Межведомственного координационного совета;

готовит проекты решений Межведомственного координационного совета;

осуществляет контроль исполнения принимаемых решений;

ведет протоколы заседаний Межведомственного координационного совета.

VII. Обеспечение деятельности Межведомственного координационного совета

16. Организационно-техническое и информационное обеспечение деятельности Межведомственного координационного совета осуществляется Министерством по делам молодежи, спорту и туризму Республики Татарстан.

Приложение № 3
к Указу Президента
Республики Татарстан

от «09» октября 2012 года

№ УП-862

Состав
Межведомственного координационного совета
по реализации Концепции развития и реализации интеллектуально-творческого потенциала детей и молодежи Республики Татарстан «Перспектива»

Халиков Ильдар Шафкатович	Премьер-министр Республики Татарстан, председатель совета
Муратов Марат Яшарович	первый заместитель Руководителя Аппарата Президента Республики Татарстан, заместитель председателя совета
Гафаров Шамиль Хамитович	заместитель Премьер-министра Республики Татарстан – Руководитель Аппарата Кабинета Министров Республики Татарстан, заместитель председателя совета
Кондратьев Андрей Станиславович	заместитель министра по делам молодежи, спорту и туризму Республики Татарстан, секретарь совета
Агеев Шамиль Рахимович	председатель Правления Торгово-промышленной палаты Республики Татарстан (по согласованию)
Айдельдинов Айнур Тауфикович	директор Государственной некоммерческой организации «Инвестиционно-венчурный фонд Республики Татарстан» (по согласованию)
Аминов Ильшат Юнусович	генеральный директор открытого акционерного общества «Телерадиокомпания «Новый Век», депутат Государственного Совета Республики Татарстан (по согласованию)

Белов Александр Николаевич	руководитель Департамента по делам государственных служащих при Президенте Республики Татарстан
Бикчентаева Ляля Дмитриевна	исполнительный директор Общественной организации «Казанский центр «Достижения молодых», член Общественной палаты Республики Татарстан (по согласованию)
Бурганов Рафис Тимерханович	министр по делам молодежи, спорту и туризму Республики Татарстан
Гафуров Ильшат Рафкатович	ректор Казанского (Приволжского) федерального университета, председатель Совета ректоров образовательных учреждений высшего профессионального образования Республики Татарстан (по согласованию)
Ефимов Евгений Петрович	депутат Государственного Совета Республики Татарстан, председатель Общественной молодежной палаты при Государственном Совете Республики Татарстан, председатель Комиссии Государственного Совета Республики Татарстан по реализации молодежной политики, формированию здорового образа жизни и содействию подготовке XXVII Всемирной летней универсиады 2013 года в г. Казани (по согласованию)
Загидуллина Миляуша Мударисовна	председатель региональной общественной организации «Аграрное молодежное объединение Республики Татарстан» (по согласованию)
Захарова Светлана Михайловна	председатель Комитета Государственного Совета Республики Татарстан по социальной политике (по согласованию)
Лаврентьев Александр Петрович	президент Регионального объединения работодателей «Ассоциация предприятий и предпринимателей Республики Татарстан», председатель совета директоров открытого акционерного общества «Казанский вертолетный завод» (по согласованию)

Мазгаров Ахмет Мазгарович	президент Академии наук Республики Татарстан (по согласованию)
Менделевич Борис Давыдович	начальник отдела по вопросам здравоохранения, спорта и формирования здорового образа жизни Аппарата Кабинета Министров Республики Татарстан
Метшин Ильсур Раисович	глава муниципального образования города Казани (по согласованию)
Муравьев Ярослав Геннадиевич	директор регионального общественного фонда поддержки молодежных инициатив «Фактор будущего Республики Татарстан», член Общественной палаты Республики Татарстан, руководитель рабочей группы по вопросам молодежной политики, физкультуры и спорта Комиссии Общественной палаты Республики Татарстан по социальным вопросам (по согласованию)
Процко Екатерина Сергеевна	руководитель Республиканского клуба талантливой молодежи «Перспектива» (по согласованию)
Сибагатуллин Айрат Миннемуллович	министр культуры Республики Татарстан
Синяшин Олег Герольдович	председатель Казанского научного центра Российской академии наук, директор Института органической и физической химии им. А.Е. Арбузова Казанского научного центра Российской академии наук (по согласованию)
Сохабеев Валерий Михайлович	директор Казанского авиационно-технического колледжа им. П.В. Дементьева, председатель Совета директоров средних специальных учебных заведений Республики Татарстан (по согласованию)
Сулейманов Тимур Джавдетович	президент Региональной молодежной общественной организации «Лига студентов Республики Татарстан» (по согласованию)

Терентьев Александр Михайлович	начальник Управления по вопросам внутренней политики Президента Республики Татарстан
Туманин Виктор Евгеньевич	председатель исполнительного комитета Молодежного общественного движения молодых ученых и специалистов Республики Татарстан (по согласованию)
Туманов Дмитрий Александрович	директор государственного учреждения «Республиканский центр по поддержке творчески одаренных детей и молодежи «Созвездие – Йолдызлык» (по согласованию)
Удачина Гузель Любисовна	Уполномоченный по правам ребенка в Республике Татарстан (по согласованию)
Фаттахов Энгель Навапович	министр образования и науки Республики Татарстан
Черкесова Виктория Валерьевна	координатор республиканского проекта «Кадровый резерв» (по согласованию)
Шагиахметов Мидхат Рафкатович	министр экономики Республики Татарстан
Шайхутдинов Роман Александрович	заместитель Премьер-министра Республики Татарстан – министр информатизации и связи Республики Татарстан
Шакиров Минсагит Закирович	председатель Совета муниципальных образований Республики Татарстан (по согласованию)
Шафигуллин Айрат Радинович	министр труда, занятости и социальной защиты Республики Татарстан
Юшко Сергей Владимирович	генеральный директор открытого акционерного общества «Инновационно-производственный технопарк «Идея» (по согласованию)
Якупов Линар Габдельнурович	руководитель Агентства инвестиционного развития Республики Татарстан

УКАЗ
ПРЕЗИДЕНТА
РЕСПУБЛИКИ ТАТАРСТАН

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕЗИДЕНТЫ
УКАЗЫ

«Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясе турында

Балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру буенча бердәм республика системасын булдыру максатларында **карар бирәм:**

1. «Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясен (алга таба – Концепция) (1 нче кушымта) расларга.

2. Концепцияне тормышка ашыру буенча Ведомствоара координация советы төзергә.

3. Концепцияне тормышка ашыру буенча Ведомствоара координация советы турындагы нигезләмәне (2 нче кушымта) һәм аның составын (3 нче кушымта) расларга.

4. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетына Концепцияне тормышка ашыруны тәэмин итүче чаралар күрергә.

5. Татарстан Республикасы дәүләт хакимиятенең башкарма органнарына яшьләр сәясәте мәсьәләләрен хәл иткәндә, республика озак вакытка исәпләнгән максатчан һәм ведомство программаларын әзерләгәндә һәм гамәлгә ашырганда Концепциягә таянырга.

6. Федераль башкарма хакимият органнарының Татарстан Республикасы буенча территориаль органнарына, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең җирле үзидарә органнарына, предприятиеләргә, учреждениеләргә, оешмаларга һәм җәмәгать берләшмәләренә яшьләр сәясәте мәсьәләләрен хәл иткәндә үз эшчәнлегендә Концепция нигезләмәләрен исәпкә алуны тәкъдим итәргә.

7. Әлеге Указ аңа кул куелган көннән үз көченә керә.

Татарстан Республикасы Президенты **Р.Н. Миңнеханов**

Казан,Кремль
2012 ел, 09 октябрь
№ ПУ-862

Татарстан Республикасы
Президентының
2012 елның «09» октябрендәге
ПУ-862 номерлы Указына
1 нче кушымта

«Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясе

1. Гомуми нигезләмәләр

«Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясе (алга таба – Концепция) Россия Федерациясе Президенты тарафыннан 2012 елның 3 апрелендә расланган Яшь талантларны ачыклау һәм үстерүнең гомуммилләт системасы концепциясен гамәлгә ашыру максатларында эшләнде.

Концепция әйдәп баручылары түбәндәгеләр булган факторлар җыелмасын исәпкә ала.

Россия Федерациясендә һәм Татарстан Республикасында курс алынган технологик яңалыкларны мотивацияләүгә һәм аларны һәркайда кертүгә нигезләнгән инновацияләр икътисады кеше капиталына карата сыйфат ягыннан яңа таләпләр куя, хезмәт базарында структур үзгәрешләр таләп итә.

Өйрәнү сәләте югары булган һәм дисциплинаара өлкәләрдә яңа белемнәр үзләштерә алган, тәвәккәллекне бәяли һәм билгесезлек шартларында карарлар кабул итә ала торган профессионалларга ихтыяҗ формалаша. Четерекле бурычларны хәл итүгә комплекслы якын килергә сәләтле командаларга ихтыяҗ арта. Җәмгыять алдында килеп чыга торган бурычларны күрә, куя һәм хәл итә белүче иҗади шәхесләр аеруча кирәк.

Кеше капиталын формалаштыруның төп факторларыннан берсе буларак, кешенең интеллектуаль-иҗади сәләтләрен мөмкин кадәр нәтиҗәле үстерү һәм файдалану конкурентлык сәләтен арттыруга юнәлдерелгән дәүләт сәясәтенең иң әһәмиятле элементы була бара.

Мондый мөнәсәбәтләр тиз үсә торган барлык илләргә хас. Аерым алганда, бу мәсьәлә буенча Европа Советы тәкъдимнәрендә (Европа Советының сәләтле балаларга белем бирү турындагы 1248 номерлы тәкъдимнәре 1994 елның 7 октябрендә Европа Советының Парламент ассамблеясе тарафыннан хупланды) бер генә илнең дә үз талантларына саксыз карауга юл куя алмавы билгеләп үтелә, ә интеллектуаль һәм башка потенциалны үз вакытында күрми калуны кеше ресурсларына карата саксызлык күрсәтү димичә булмый.

Яшь талантларны ачыклау һәм үстерү буенча гомуммилләт системасын булдыру Россия Федерациясе Президенты Д.А.Медведевның 2010 елның

30 ноябрендә Россия Федерациясе Федераль Собраниесенә Юлламасында беренче дәрәҗәдәге бурыч булып тора. Төбәк программаларына яшь талантларны ачыклау һәм үстерү буенча гомуммилләт системасы концепциясен тормышка ашыруга юнәлдерелгән чараларны кертү турында йөкләмә Россия Федерациясе Президентының 2012 елның 27 февралендәге Пр-568 ГС номерлы йөкләмәләр исемлегендә дә бар. Сәләтле яшьләргә ярдәм күрсәтү, белем бирү траекторияләрен һәм карьера үсешен тормышка ашыру зарурлыгы Татарстан Республикасы Президенты Р.Н.Миңнехановның 2010 елның 13 октябрендә Татарстан Республикасы Дәүләт Советына Юлламасында бәян ителгән.

Белгечләр фикеренчә, сәләтлелек төшенчәсен тормыш дәвамында шәхеснең системалы, үзгәрүчән сыйфаты дип аңларга кирәк, ул эшчәнлекнең бер яки берничә төрендә башка кешеләр белән чагыштырганда тагын да зуррак нәтиҗәләргә ирешү мөмкинлеген билгели. Сәләтлелекне үстерү – кагыйдә буларак, күп факторлар: нәселдәнлекнең, төрле эшчәнлек нәтиҗәсендә үзләштерелә торган социаль мохитнең катлаулы үзара йогынтысы нәтиҗәсе, шулай ук шәхеснең индивидуаль сәләтне формалаштыру һәм тормышка ашыру нигезендә ята торган үзлегеннән үсешенең психологик механизмнары.

Хәзерге заман фәне яшьләрнең күп кенә вәкилләрендә эшчәнлекнең төрле төрләрендә казанышларга ирешү өчен потенциаль алшартлар булуны билгеләп үтә, әмма аларның бик азы гына чынлап та зур нәтиҗәләргә ирешә. Сәләтле шәхеснең уңышлы үсеше белем бирү системасы мөмкинлекләренә генә түгел, эшчәнлекнең мотивациясен формалаштыруга ярдәм итә торган шартларга һәм сәләтле шәхеснең формалашу нигезен тәшкил итүче кыйммәтләр системасына да бәйле.

Балалар һәм яшьләр сәләтенең формалашкан типологиясе бик схематик рәвештә һәм аның төрле формаларының һәм төрләренең катлаулылыгын һәм күпьяклылыгын чагылдырмый. Стратегик каршылыклардан чыгып, сәләтлелекнең аерым төрләрен үстерү һәм тормышка ашыру түгел, ә балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын киңрәк мәгънәдә үстерү һәм тормышка ашыру бурычы актуальләштерелә.

Концепция сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау, аларга ярдәм күрсәтү һәм алар белән кызыксынып тору буенча бердәм ачык республика системасын булдыруга йөз тота. Анда аны тормышка ашыру максатлары һәм бурычлары, төп принциплары һәм механизмнары, юнәлешләре билгеләнә, көтелә торган нәтиҗәләре формалаша. Концепция проблемага гомуми карашны һәм аны хәл итүгә карата эшчәнлекнең бу өлкәсендә эшләнә һәм гамәлгә ашырыла торган чаралар нигезенә салынырга тиешле принципиаль мөнәсәбәтләрне чагылдыра торган стратегик характердагы документтан гыйбарәт.

Концепция «2011 – 2015 елларга Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү программасын раслау турында» 2011 елның 22 апрелендәге 13-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законы белән

расланган 2011 – 2015 елларга Татарстан Республикасын социаль-икътисадый үстерү программасын, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2010 – 2015 елларга Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү буенча «Киләчәк» – «Будущее» стратегиясен раслау турында» 2010 ел, 30 декабрь, 1174 номерлы карары белән расланган 2010 – 2015 елларга Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү буенча «Киләчәк» – «Будущее» стратегиясен тормышка ашыру бурычларын, шулай ук дөньядагы һәм илебездәге иң яхшы тәҗрибәне исәпкә алып эшләнде.

Концепция Татарстан Республикасында балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын нәтиҗәле үстерүне һәм тормышка ашыруны хокукый, оештыру-идарә итү, финанс-икътисадый, фәнни, мәгълүмати, кадрлар белән тәэмин итү системасын төзүне күздә тота. Монда эш бирүчеләрнең, бизнес, фәнни берләшмәләр, дәүләт һәм муниципаль хакимият органнары, иҗтимагый берләшмәләр, коммерциячел булмаган оешмалар һәм фондлар вәкилләренең бу максатларда социаль партнерлык принципларында берләшүе төп роль уйнарга тиеш. Концепцияне гамәлгә ашыру чараларының әһәмиятле тасвирнамәләре булып үзгәрүчәнлек, бурычларның кирәкле дәрәҗәсенә һәм масштабына җайлашу мөмкинлеге торырга тиеш.

Балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын ачу сәләтлелекнең (һәм аларның берничәсе берләшүнең) күренә торган төрле билгеләрен үстерү һәм тормышка ашыру эшчәнлеген күздә тота, алар арасында интеллектуаль, иҗади һәм сәнгать, спорт, социаль өлкәләрдә күренә торган билгеләр санала. Концепция балаларда һәм яшьләрдә креативлылыкны һәм иҗат итү культурасын, эшлеклелекне үстерүгә, фәнни тикшеренү эзләнүенә мөмкин кадәр күбрәк балаларны һәм яшьләрне тарту бурычы белән лидерлыкны стимуллаштыруга, яшәү урынына һәм социаль хәлгә бәйсез рәвештә аларның кирәк булу һәм һәркем ирешә алу мөмкинлеген арттыруга йөз тота. Концепцияне тормышка ашыру ачыклана торган сәләтле балалар һәм яшьләр санын арттыруга, җәмгыять эшчәнлегенең төрле өлкәләрендә аларның үз мөмкинлекләрен тормышка ашыру өчен шартлар тәэмин итүгә булышлык күрсәтәчәк, республиканың интеллектуаль, иҗади, спорт һәм бизнес-элитасын формалаштыруга эзлекле һәм системалы характер бирәчәк, Татарстан Республикасының конкурентлылык өстенлекләре артуга ярдәм итәчәк.

1.1. Сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү буенча дөньякүләм һәм илебез тәҗрибәсе

Чит илләр дәүләтләрендә сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү

Дөньякүләм тәҗрибәдә сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләүгә карата ике төрле мөнәсәбәт күзәтелә:

1. Эксклюзив, ул сәләтле балалар махсус белем бирү программаларына һәм шартларына мохтаҗ булудан килеп чыга.

2. Инклюзив, ул тар төркемнең сәләтен ачыклау өчен түгел, ә барлык балалар һәм яшьләрнең талантын үстерү өчен шартлар тудыруга өстенлек бирә.

Алга киткән илләрнең бүгенге көндәге эш тәҗрибәсендә ике төрле мөнәсәбәттән файдалану тенденциясе күзәтелә. Мондый тәҗрибәнең максаты булып сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне үстерүгә **карата**, аларның сәләтләрен һәм талантларын ачыклау һәм үстерү өчен шартлар тәэмин итеп, махсус мөнәсәбәт булдыру кирәклеген тану тора.

Шуның белән бергә, сәләтлелекнең бердәм билгеләмәсе юк, тормышта еш кына бу төшенчәне үз эченә ала торган тасвирнамәләр җыелмасы файдаланыла. Мәсәлән, 1990 елда Гонконг мәгариф комиссиясе элек АКШ Конгрессы тарафыннан хупланган сәләтлелек тасвирнамәләрен кабул итте. Бу тасвирнамәләр түбәндәгеләрне үз эченә ала:

гомуми интеллектуаль сәләтләрне;

үзенчәлекле академик күнекмәләрне;

креатив һәм продуктив фикерләүне;

лидерлык сәләтләрен;

сынлы сәнгать һәм башкару сәнгате өлкәсендәге сәләтләрне.

1975 елда халыкара җәмәгать оешмасы – Балалар таланты һәм сәләте буенча Бөтендөнья советын төзү сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эш тәҗрибәсен таратуны активлаштыруга, фәнни тикшеренүләрне координацияләүгә этәргеч бирде.

Күп кенә илләрдә шуннан соң фәнни-тикшеренү, координация, мониторинг эшчәнлеген, шулай ук сәләтлелекнең хөкүмәтләр һәм һөнәри берләшмәләр өчен идарәчел карарлар әзерләүне бергә бәйләп алып бара торган илкүләм үзәкләре төзелде. Аерым алганда, балалар һәм яшьләр сәләтенә ярдәм күрсәтүдә Европа берлеге илләренең роле сизелерлек.

Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләүдә дәүләтнең катнашуы дәрәҗәсенә карап, ике төрле мөнәсәбәт аерып күрсәтелә – үзәкләштерелгән һәм үзәкләштерелмәгән.

Үзәкләштерелгән мөнәсәбәткә яшьләрнең җәмгыятьнең иҗтимагый-сәяси һәм социаль-икътисадый тормышына интеграцияләнүе өчен дәүләтнең җаваплылыгы нык регламентлану хас. Бу вакытта дәүләт сәләтле балалар һәм яшьләр белән эштә дә өстенлекләр билгели.

Мәсәлән, Кытайда мондый эшчәнлек тулысы белән Кытай Коммунистлар партиясе карарларына туры китереп гамәлгә ашырыла, монда яшьләрне икътисадый-хезмәт эшчәнлегенә җәлеп итүгә аерым игътибар бирелә.

Япониядә бу эш дәүләт органнарының һәм җәмәгать институтларының үзара файдалы уртак гамәлләре һәм алар арасында җаваплылыкны төгәл бүлү нигезендә оештырыла. Махсус яшьләр үзәкләре, бюросы һәм хезмәтләре эшчәнлеген дәүләт тарафыннан тәэмин итү киң кулланыла.

Япониянең талантлар тәрбияләү институты, балаларны яшьли үстерү программалары эшли. Патентлар бюросы балаларның уйлап табучылар клублары эше өчен җавап бирә.

Сингапурда, интеллектуаль элитаны яңарта бару теориясен милли идеягә әйләндереп, «дөньяда иң яхшы милләт» тәрбияләргә тырышалар. Сәләтле (талантлы) кешеләр дәүләтнең һәм җәмгыятьнең тормыш эшчәнлеге өлкәсенең әйдәп баручы институтларын җитәкләргә тиеш. Монда сәләтле балалар белән эш илнең үзен уңышлы үстерү белән бәйләп карала.

Германиядә тормышка ашырыла торган гамәлләр стратегиясе барлык яшьләр файдалана **ала** торган социаль программалар эшләүгә юнәлдерелгән. Барлык эре шәһәрләрдә яшьләрнең мәгълүмати үзәкләре эшли. 16 җирлекнең һәркайсында сәләтле балаларга һәм яшьләргә белем бирү һәм аларны педагоглар белән тәэмин итү программалары турындагы үз нигезләмәләре бар. Тикшерү һәм мониторинг программалары һәм проектлары эшли (яшьләрнең 30 ар мең вәкилен ел саен тикшерәләр, ә 900 кешене 3 әр ел күзәтәләр). Сәләтле студентларга матди ярдәм күрсәтелә.

Канадада мәктәпкә барыр алдыннан бер ел мәҗбүри рәвештә балалар бакчасына йөрү кертелгән.

Үзәкләштерелмәгән мөнәсәбәткә дәүләтнең ролен чикләү һәм әлеге функцияләрне иҗтимагый һәм коммерция секторына тапшыру хас. Бу эшчәнлектә алар тигез хокуклы нигездә катнаша. Бу мөнәсәбәт нигездә актив яшьләр өчен мөмкинлекләр тудыруга юнәлдерелә.

АКШта нык регламентланган шартларда дәүләт ярдәменә бары тик яшьләрнең социаль якланмаган категорияләре генә өмет итә ала. Сәләтлеләргә ярдәм күрсәтә торган программаларны һәм проектларны тормышка ашыруда катнашу өчен актив рәвештә коммерция секторы җәлеп ителә, тиешле механизмнар кертелә. Сәләтлелекне хуплау һәм үстерү буенча үтемле система булдырылган. Белем бирү буенча техник чаралар индустриясе үсеш алган. Һәр штатта сәләтләр буенча экспертларның махсус төркемнәре булдырылган. 140 тан артык университет сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр өчен махсус программалар тәкъдим итә.

АКШта сәләтле балалар белән эшләү буенча белем бирү тәҗрибәсе, Израильдәге, Тайваньдагы, Кореядагы кебек үк, интеллектны һәм креативлылыкны үстерү технологиясен үз эченә ала.

АКШта 1988 елда сәләтле (талантлы) балаларга ярдәм күрсәтү мәнфәгатьләреннән чыгып махсус эшләнгән «Джавитс» федераль программасы балаларның сәләтлелеге өлкәсендә тикшеренү проектларын һәм инновацион стратегияләрне координацияләү бурычларын хәл итә, башлангыч һәм урта мәктәптә эшнең нәтиҗәлелеген арттыруга йөз тота. Сәләтле мәктәп укучылары өчен укытучылар квалификациясенә карата рәсми таләпләр расланган.

Британия системасы яшь кешеләргә шанс (ярдәм) бирә, әмма мөстәкыйль активлыкка карата стимулны бозарга, иждивениегә китерергә мөмкин булган чамадан тыш опекадан кача. Шул ук вакытта сәләтле

балаларны ачыклау – тулаем уку-укыту процессының бер өлеше. Илкүләм программага карата күрсәтмәләр нигезендә һәр мәктәптә һәм көллияттә якынча 5 процент күләмендә 11-19 яшьләрдәге сәләтле укучы ачыклана (якынча 10 проценты мәктәп тарафыннан сәләтле һәм талантлы балалар һәм яшьләр исемлегенә кертелергә мөмкин). Бәләкәйрәк чакта сәләтлелекне ачыклау максималь үзгәрүчән характерда булуны һәм сәләтле балаларны нәтиҗәле ачыклау өчен шартлар тудыруга, шулай ук сәләтле балалар категориясенә кертү һәм аннан чыгару өчен объектив механизм формалаштыруга ярдәм итүне билгеләп үтәргә кирәк.

Күрсәтелгән дәүләтләрдә сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр, аларның ата-аналары һәм педагоглары белән эшне координацияли торган җәмәгать оешмалары (Милли ассоциацияләр) эшләп килә.

Шул ук вакытта сәләтле балалар һәм яшьләр белән эш оештыруда дәүләтнең роле дә арта. Мәсәлән, Бөекбритания мәгариф департаменты 2007 елда «Сәләтлеләр һәм талантлылар» илкүләм проектын эшләде. Проект белем бирү стандартлары системасыннан, шулай ук сәләтле балалар белән эшләүче укытучылар өчен консультацияләр үткәрүдән гыйбарәт.

Швеция системасы проблемаларны, дәүләтнең тулы хокуклы партнерлары булган җәмәгать оешмаларын киң җәлеп итеп, хакимиятнең кайсы дәрәҗәсендә нәтиҗәле хәл итеп була, шул дәрәҗәсендә хәл итүгә юнәлдерелгән.

Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләү механизмнары төрле булуга да карамастан, алга киткән илләрнең күпчелеге өчен түбәндәгеләр уртак булып тора:

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча хөкүмәт өчен дә, төрле учреждениеләр һәм ата-аналар өчен дә тәкъдимнәр эшли торган дәүләт һәм иҗтимагый экспертлар үзәкләре булу;

тиешле программалар эшләүдә һәм тормышка ашыруда дәүләт һәм җәмәгать һәм (яки) коммерция оешмалары арасында партнерлык булу.

Россия Федерациясендә сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү

Россия Федерациясендә бу эшкә карата ике төрле мөнәсәбәт күзәтелә:

һәр төбәктә өлеше күп булмаган сәләтле балалар һәм яшьләр төркемен ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү – гадәти һәм иң аз чыгымнар сорый торган мөнәсәбәт;

белем бирү процессын индивидуаль белем бирү траекторияләренә таба юнәлдерү, бу – сәләтле балаларны һәм яшьләрне сайлап алырга гына түгел, шулай ук эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә талантларны күпләп күрсәтү өчен шартлар тудыруга ярдәм итә – бу мөнәсәбәт массакүләм белем бирүнең йөзен үзгәртергә тиеш, әмма ул шактый зур финанс чыгымнары таләп итә.

Икенче мөнәсәбәтне тормышка ашыру профильле һәм тирәнтен белем бирүнең вариатив формаларын кертү аша алып барыла. Гомуми белем бирү

системасында бу – азкомплектлы мәктәпләрдә, гимназияләрдә, лицейларда, авылларның база мәктәпләрендә челтәр аша үзара хезмәттәшлек итү нигезендә профильле сыйныфлар ачу, шулай ук мәктәп компоненты сәгатьләре кысаларында белем бирүнең индивидуаль-төркем траекторияләрен төзү. Өстәмә һәм махсус белем бирү учреждениеләре системасында – спорт, музыка һәм сәнгать мәктәпләрендә, сәнгать училищеларында, сәнгать һәм олимпия резервы училищеларында белем бирү.

Илебездә төрле белем бирү фәннәре буенча олимпиадалар форматында балалар арасында конкурс чараларын үстерүгә традицион рәвештә зур игътибар бирелә. Россия буенча балаларның 40 процентыннан артыгы төрле конкурсларда һәм олимпиадаларда катнаша. Аерым алганда, ил буенча Бөтенроссия олимпиадаларында мәктәп дәрәҗәсендә – укучыларның 32 проценты, муниципаль дәрәҗәдә – 9,5 проценты һәм төбәк дәрәҗәсендә 1,04 проценты катнаша.

Федераль дәрәҗәдә сәләтле (талантлы) балаларга һәм яшьләргә ярдәм күрсәтү эшен оештыру өчен җаваплылык үзәге булып соңгы вакытта әлеге проблемага карата игътибарын шактый көчәйткән Россия Федерациясе Мәгариф һәм фән министрлыгы тора. Россия Федерациясе төбәкләре эшчәнлеген анализлау аларның күбесендә сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне ачыклау мәсьәләләрендә, беренче чиратта, сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне эзләү һәм аларга ярдәм күрсәтүнең аерым юнәлешләре буенча шактый эшләр башкарылуны күрсәтә.

Мәсәлән, «Сәләтле балалар» максатчан программалары һәм ярдәмче программалары Белгород, Брянск, Воронеж, Тула һәм Ярославль өлкәләрендә кабул ителде.

Самара, Ярославль, Новосибирск өлкәләрендә һәм Забайкалье краенда, сәләтле (талантлы) балалар белән эшләү үзенчәлеген (кече төркемнәр, индивидуаль остазлык, профильлек) исәпкә алып, җан башына исәпләнгән нормативны хисаплап чыгару методикасына һәм хезмәт өчен түләүнең яңа системасын хисаплап чыгару методикасына төзәтмәләр кабул ителгән.

Күп төбәкләр сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне олимпиадалар, ярышлар, фестивальләр һәм конкурслар системасы аша эзләүгә һәм сайлап алуга йөз тота, аларга күп санда укучылар җәлеп ителә. Федераль стипендияләргә, грантларга, премияләргә өстәп, төбәк, муниципаль стипендияләр, грантлар, премияләр гамәлгә куела.

Сәләтле балалар белән эшли торган учреждениеләр челтәрен: президент лицейларын, фәнни-тикшеренү үзәкләре базасында интернат-мәктәпләр һәм мәктәпләр, ресурс үзәкләре булдыруга аерым игътибар бирелә. Аерым алганда, Кемерово өлкәсендә талантлы балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча 4 төбәк һәм 28 муниципаль үзәк оештырылган. Мондый учреждениеләр оештыру сәләтле балаларның чикле төркемнәрен гомуми белем бирү мәктәбеннән махсуслаштырылган учреждениеләргә күчерүгә дә, гомуми белем бирү мәктәпләрендә махсус шартлар тудыруга да (өстәмә

мөмкинлекләр, җәйге профильле сменалар, индивидуаль планнар, консультацияләр, дистанцион белем бирү) нигезләнә.

Федераль университетлар каршында сәләтле балаларга ярдәм күрсәтү үзәкләре һәм милли тикшеренү университетлары каршында дистанцион мәктәпләр оештырыла. Мәскәү физика-техника институты (дәүләт университеты), «МИФИ» милли тикшеренү атом-төш университеты, Н.Э.Бауман исемендәге Мәскәү дәүләт техник университеты каршында өстәмә белем бирү учреждениеләре эшли. Мәскәү шәһәренең 50 дән артык югары уку йорты Мәскәү балалар иҗат сарае белән хезмәттәшлек итә.

Сәләтле балаларга ярдәм күрсәтүгә бәйле мәсьәләләрне закон чыгару юлы белән хәл итү мисаллары да бар. Новгород өлкәсендә «Уку һәм фәнни-тикшеренү эшчәнлегендә сәләтләрен күрсәткән укучыларга социаль ярдәм күрсәтү буенча өстәмә чаралар турында» 2010 елның 30 июлендәге 800-ОЗ номерлы Новгород өлкәсе законы кабул ителгән. Иркутск өлкәсендә «Иркутск өлкәсендә мәдәниятка дәүләт ярдәме күрсәтү турында» 2007 елның 29 декабрендәге 154-ОЗ номерлы Иркутск өлкәсе законы гамәлгә ашырыла, аның кысаларында сәнгать өлкәсендә сәләтле балаларга һәм талантлы яшьләргә дәүләт ярдәме күрсәтелә.

Күп төбәкләр тиешле озак вакытлы максатчан төбәк программаларын кабул итүне планлаштыра. Аерым алганда, Әстерхан өлкәсендә норматив хокукый актлар пакетын кабул итү планлаштырылган. Болар берничә ведомство нигезләмәләре (интеграцияләнгән авторлык белем бирү программаларын эшләү турында; балаларның белем алудагы компаратив югары казанышларын сертификатлау буенча төбәк системасы хакында; индивидуаль белем бирү маршрутлары траекторияләре турында; интеграцияләнгән технологияләр һәм консалтинг-тьюторлык методикалары буенча педагогик кадрлар әзерләүгә карата таләпләр). Әстерхан өлкәсе Хөкүмәтенең белем алуда компаратив югары казанышлары булган балигъ булмаганнарга дәүләт ярдәме күрсәтү һәм аларны стимуллаштыру чараларын (шул исәптән аларны «яшьтән үк» производство предприятиеләренә, фәнни эшләнмәләргә, социаль, идарә итү өлкәләрендәге һәм казанышларның башка өлкәләрендәге стажировкаларга беркетү буенча) тәртипкә сала торган «Гомуми белем бирү учреждениеләренең талантлы укучыларын бүләкләү турында» 2009 елның 16 июнендәге 291-П номерлы карары кабул ителде.

Күп төбәкләрдә сәләтле балалар һәм яшьләрнең һәм алар белән эшләүче педагогларның мәгълүматлар базасы формалаштырыла. Шул ук вакытта алар тормышта аз кулланыла.

Воронеж, Мәскәү, Самара өлкәләрендә, Красноярск, Пермь крайларында һәм башка төбәкләрдә модульле программалар нигезендә сәләтле балалар һәм яшьләр белән эшкә әзерләү буенча педагоглар квалификациясен күтәрү тәҗрибәсе булу күренеп тора.

Тулаем алганда «Мәгариф» өстенлекле илкүләм проектын, «Сәләтле балалар» ярдәмче программасын, «Яңа мәктәбебез» милли мәгариф

башлангычын тормышка ашыру сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшне камилләштерү өчен яхшы алшартлар тудыра.

Шул ук вакытта инде гамәлдә булган дәүләт программаларының нәтиҗәлелеген киметә торган кайбер сәбәпләрне аерып күрсәтергә һәм эштә исәпкә алырга кирәк.

Аларның берсе – программаларның декларатив булуы. Алар, кагыйдә буларак, сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрнең индивидуаль үзенчәлекләрен һәм аермалыкларын исәпкә алмый һәм игътибарны нәтиҗәлелеккә түгел, күбрәк хисаплылыкка юнәлдерә.

Шулай ук сәләтле балалар һәм яшьләрне ачыклау чараларының предмет диапазоны тар булу билгеләп үтелә. Еш кына болар мәктәп фәннәре. Индивидуаль эш нәтиҗәсендә алынган креативлык, яңа идеяләр яки белемнәр һәм күнекмәләр бәяләнми. Моның аркасында күп кенә потенциаль талантлар ачылмый кала. Моңа шулай ук сәләтле балалар һәм яшьләрне ачыклау инструментларының камил булмавы да ярдәм итә.

Балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерүгә һәм тормышка ашыруга йогынты ясый торган тискәре фактор булып балаларны «сәләтлеләргә» һәм «сәләтсезләргә» (күп очракта күзгә күренеп тормаган) аеру белән чамадан тыш мавыгу тора. «Сәләтлеләр» категориясенә кертелмәгән яшь кешеләр белем алуга мотивациясен югалта. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр әйләнә-тирәдәгеләрнең чамадан артып киткән өметләре йөген үз өсләрендә йөртергә тиеш була. Шуның өстенә сәләтле балалар һәм яшьләр өчен уку-укыту программаларының «үзгәрүчән» булмавы да билгеләп үтелә.

Татарстан Республикасында сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү

Татарстан Республикасына тулаем алганда гомумроссия тенденцияләре хас. Сәләтле (талантлы) балаларга һәм яшьләргә ярдәм күрсәтү эшен оештыру буенча җаваплылык үзәге булып үз эшен Татарстан Республикасы Мәгариф һәм фән министрлыгы һәм Татарстан Республикасы Мәдәният министрлыгы белән бергәләп алып баручы Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм министрлыгы тора.

Татарстан Республикасында сәләтле балаларга булышлык күрсәтүгә кагыла торган берничә максатчан программа тормышка ашырыла, шулай ук талантлы яшьләргә дәүләт ярдәме күрсәтү чараларын билгели торган норматив хокукый актлар кабул ителде. Аерым алганда, бу Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «2011-2013 елларга «Татарстан балалары» озак вакытлы максатчан программасын раслау турында» 2010 ел, 30 декабрь, 1150 нче карары белән расланган 2011-2013 елларга Татарстан балалары» озак вакытлы максатчан программасының «Сәләтле балалар» ярдәмче программасы, Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасында «Мәгариф» өстенлекле милли проектын

тормышка ашыру турында» 2006 ел, 17 май, 249 нчы карары. Татарстан Республикасы сәләтле (талантлы) балаларга һәм яшьләргә ярдәм күрсәтү гамәлләрен финанслау буенча Россия Федерациясенең лидер төбәкләре төркеменә керә.

Кагыйдә буларак, балалар һәм яшьләрнең сәләтләре нәтиҗәләренең рейтингы билгеләнә торган төрле ачык интеллектуаль конкурсларда, конференцияләрдә, олимпиадаларда, турнирларда, күргәзмәләрдә, иҗади конкурсларда, фестивальләрдә һәм спорт ярышларында ачыклана һәм бәяләнә.

Укучыларның иҗади, танып белү һәм интеллектуаль башлангычын активлаштыру максатыннан чыгып, түбәндәге чаралар үткәрелә: Идел буе укучылар фәнни экология конференциясе, Н.И.Лобачевский исемендәге Идел буе укучылар фәнни конференциясе, «Интеллект» төбәк фәнни-техник олимпиада-конференциясе, «XXI гасыр Кулибиннары» республика яшь уйлап табучылар олимпиадасы, «Химик бум» телеуен-олимпиадасы, «Эрудит» конкурсы, Мәктәп компанияләре слеты һәм башкалар. Ел саен аларда республикадан һәм башка төбәкләрдән 2,5 меңнән артык укучы катнаша.

Республика муниципаль берәмлекләренең күпчелегендә мәктәп фәнни җәмгыятьләре эшли, аларда ел саен 20 меңнән артык бала шөгыльләнә.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының 2010 ел, 30 декабрь, 1174 нче карары белән расланган 2010-2015 елларга Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү буенча «Киләчәк» – «Будущее» стратегиясен тормышка ашыру кысаларында электрон белем бирүнең төрле формалары актив кертелә, перспективалы белем бирү ресурслары һәм технологияләре файдаланыла. Махсуслаштырылган гимназияләр һәм лицейлар үсеш ала, сәләтле балалар өчен интернат тибындагы республика мәктәбен оештыру эше алып барыла.

Татарстан Республикасының Мәгарифне үстерү институты базасында педагог хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү буенча «Сәләтле балалар белән эшләү чаралары комплексын эшләү» курслары үткәрелә.

Берничә ел дәвамында әйдәп баручы югары уку йортлары катнашында сәләтле укучылар өчен «Квант», «Биосфера» һәм «Лингво-Лидер», (Казан (Идел буе) федераль университеты базасында), «Орбиталь» (Казан милли тикшеренү технология университеты (КХТИ) базасында), «Интеллект» (А.Н.Туполев исемендәге Казан милли тикшеренү техник университеты – КАИ базасында) профильле лагерьлары, «Байтик» компьютер лагере эшли.

Казан (Идел буе) федераль университеты, А.Н.Туполев исемендәге Казан милли тикшеренү техник университеты – КАИ, Казан милли тикшеренү технология университеты каршындагы кече университетларда белем бирү процессы тагын да югарырак дәрәҗәдә тормышка ашырыла, аларда югары һөнәри белем бирү учреждениеләре укытучылары тарафыннан сәләтле балалар һәм яшьләр белән эш алып барыла.

«Сәләт» хәрәкәтенең сәләтле яшьләре үткәрә торган лагерьлар һәм проектлар уңыш казана, ел саен аларда 2 меңгә якын бала була.

Соңгы берничә ел дәвамында Бөтенроссия олимпиадалары нәтиҗәләре буенча Татарстан Республикасы укучылары командасы Идел буе федераль округы буенча лидер булып тора һәм Россиядә иң яхшы командаларның берсе позициясен нык тота. 2010 елда Татарстан Республикасының 14 мәктәп укучысы Бөтенроссия олимпиадасында җиңде һәм 45 мәктәп укучысы призер булды. Республика буенча олимпиадаларда мәктәп дәрәҗәсендә барысы бергә 150 меңгә якын, муниципаль дәрәҗәдә 42,5 меңгә якын һәм республика дәрәҗәсендә 3,3 меңгә якын укучы катнашты.

2011 елда 14 укучы Бөтенроссия олимпиадасында җиңде һәм 61 укучы призер булды. 2011 елда халыкара олипиадаларда һәм конкурсларда ясаган чыгышлар йомгаклары буенча 1 укучы Математика буенча халыкара олимпиадада җиңүче, 1 укучы – астрофизика буенча V Халыкара альтернатив олимпиадада бронза призеры, 2 укучы – Су проектлары буенча халыкара конкурс финалисты, 1 укучы Intel ISEF халыкара ярминкәсе финалисты булды.

Мәктәп укучыларының Бөтенроссия һәм халыкара олимпиадалары йомгаклау этабында җиңүчеләрне һәм призерларны Татарстан Республикасында беркетү өчен көндезге формада белем алучы студентларга 100 махсус стипендия гамәлгә куелды.

Республика муниципаль районнарының күпчелегендә талантлы яшьләрне кызыксындыру өчен грантлар, стипендияләр, бер тапкыр бирелә торган премияләрне гамәлгә куюга финанс чаралары бүлеп бирелә.

Сәләтле яшьләргә бизнес-структуралар ягыннан ярдәм күрсәтү чаралары үткәрелә. Мәсәлән, 2009 елдан башлап, республикада «Русский стандарт» хәйрия фонды укуын дәвам иттерү һәм үз сәләтләрен үстерү өчен 14 яшьтән 20 яшькә кадәрге талантлы яшьләргә финанс ярдәме күрсәтү программасын тормышка ашыра. «Татфондбанк» акционер инвестиция коммерция банкы» ачык акционер җәмгыяте тарафыннан «Авылның 100 талантлы баласы» озак вакытлы программасы тормышка ашырыла. Аеруча талантлы студентларны бүләкләү өчен «АК БАРС» БАНК ачык акционер җәмгыяте тарафыннан исемле стипендияләр булдырылды. «Татнефть» ачык акционер җәмгыятенең «Сәләтле балалар» хәйрия фонды тарафыннан зур эш алып барыла.

Сәләтле балаларны һәм талантлы яшьләрне эзләү һәм аларга ярдәм күрсәтү, аларның иҗади потенциалын үстерү өчен уңайлы мохит булдыру һәм шартлар тудыру буенча әйдәп баручы чаралар булып ел саен үткәрелә торган халыкара, Бөтенроссия һәм төбәк фестивальләре һәм конкурслары тора. Бу, иң беренче чиратта, «Созвездие – Йолдызлык», «Весенние выкрутасы», «Молодые дарования России», «Джазовая капель», «TAT-ARS-TAH», «Татарстан фанфаралары», «Алтын каләм – Золотое перо» һәм башкалар. Яшь талантлар өчен махсус стипендияләр билгеләнә.

Спорт өлкәсендә талантлы балаларны ачыклау системасы һәм махсуслаштырылган учреждениеләр челтәре үсә. Республика чемпионатлары һәм спартакиадалары үткәрелә. Бөтенроссия һәм халыкара дәрәҗәдәге ярышларда катнашучыларга максатчан ярдәм күрсәтелә. Татарстан Республикасы Министрлар Кабинетының «Татарстан Республикасы спортчыларына һәм тренерларына дәүләт ярдәме күрсәтү турында» 2010 ел, 19 гыйнвар, 17 нче карары нигезендә махсус айлык стипендияләр гамәлгә куелды.

Яшь галимнәргә һәм белгечләргә дәүләт ярдәме күрсәтү максатларында грантлар, премияләр, махсус стипендияләр булдырылды, М.И.Лобачевский исемендәге премия алу өчен студентлар һәм аспирантларның фәнни эшләре еллык республика конкурсы үткәрелә, шулай ук «50 иң яхшы инновацион идея», «Старт-1», «Старт-2», «Идея-1000», «У.М.Н.И.К.», «Әйдәп баручы фәнни мәктәпләр» кебек программалар эшләп килә.

Үз илебезнең һәм чит илләрнең әйдәп баручы фәнни-белем бирү үзәкләрендә яңадан әзерлек алу һәм стажировка үтү буенча «Алгарыш» программасы аерым роль уйный, аны тормышка ашыруга ел саен 100 млн.сумга кадәр акча җибәрелә.

«Кадрлар резервы», «Югарыга» яшьләр конкурслары, яшьләрнең инновацион форумнары үзләрен уңай яктан күрсәтте, алар сәләтле яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү өчен үтемле мәйданчыкларга әйләнде.

Шул ук вакытта, сәләтле балалар һәм яшьләр белән эшләүдә билгеле бер казанышлар булуга да карамастан, берничә проблемалы мәсьәләне аерып күрсәтергә була.

Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр турындагы мәгълүматлар төрле структуралар буенча таралган, яшьләрнең мондый категориясе өчен махсуслаштырылган мәгълүмат ресурслары юк, болар үткәрелә торган конкурслар, фестивальләр, төрле дәрәҗәдәге олимпиадалар турында тулы күләмдә мәгълүмат алырга комачаулый.

Эш ведомстволар арасында координацияләнми, инде гамәлдә булган формалар сәләтле шәхесне үстерү буенча аны күреп алган вакыттан башлап аның нинди дә булса формада реализацияләнүенә кадәр (белгечлек буенча эшкә урнашу, үз бизнесын булдыру, индивидуаль, фәнни, иҗади яки спорт карьерасын үстерү) «эзлекле рәвештә кызыксынып тору» кебек бердәм система тәшкил итми.

Бөтенроссия олимпиадаларында, грант программаларында җиңүчеләрнең һәм бүләкләнүчеләрнең күбесе белем алуын Татарстан Республикасыннан читтә дәвам иттерергә омтыла, бу, беренче чиратта, аларның үз максатларына ирешү өчен мөмкинлекләр һәм индивидуаль карьераны үстерү өчен перспективалар зур булуга бәйле.

Бүген сәләтле балалар һәм яшьләр белән эшләүче квалификацияле кадрлар, педагоглар, психологлар һәм башка белгечләр әзерләү, яңадан әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү буенча эшләп торучы

программалар җитәрлек түгел. Шулай ук бу эшкә квалификацияле фәнни җитәкчелек һәм методик яктан тәэмин итү дә җитәрлек түгел. Балалар һәм яшьләрнең иҗади сәләтләрен үстерүгә юнәлдерелгән белем бирү технологияләреннән күпләп файдалану тәҗрибәсе дә юк.

Кагыйдә буларак, өстәмә белем бирү учреждениеләренең матди-техник базасы (аеруча авыл җирендә) түбән дәрәҗәдә булу, шулай ук норматив-җан башы буенча финанслау кысаларында махсус финанслау нормативлары булмау билгеләп үтелә.

Югары һөнәр белеме бирү учреждениеләренең һәм фәнни-тикшерену институтларының укытучылар һәм фәнни кадрларын остазлар (тьюторлар) сыйфатында җәлеп итү, югары уку йортлары лабораторияләреннән һәм академик лабораторияләрдән сәләтле яшьләрнең инновацион эшләнмәләрен үстерү буенча старт мәйданчыклары сыйфатында файдалану кебек дөньяда үзен яхшы яктан күрсәткән эш формалары тиешле дәрәҗәдә файдаланылмый.

Шулай ук иҗтимагый һәм коммерция секторларын сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләү өчен җәлеп итүнең йомшак куелуын билгеләп үтәргә кирәк.

Түбәндә китерелгән таблицада сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләүнең хәзерге хәленең төп көчле һәм йомшак яклары, Концепциянең аны эшләгәндә исәпкә алынган мөмкинлекләре һәм куркыныч янаулары бәян ителгән:

Көчле яклары	Йомшак яклары
республика үсешенең инновацион векторы, үсеш алган инфраструктура (технопарклар, фәнни һәм белем бирү учреждениеләре, югары технологияле производстволар һ.б.); 2010-2015 елларга Татарстан Республикасында мәгарифне үстерү буенча «Киләчәк» – «Будущее» стратегиясе булу; мәгарифкә, балалар һәм яшьләр белән эшләүгә җибәрелә торган финанс ресурсларының күләме зур булу; сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне ачыклауның төрле механизмнары һәм формалары булу (олимпиадалар, конкурслар, грант программалары, стипендияләр һ.б.); ачыклана торган сәләтле (талантлы) балаларның һәм яшьләрнең (шул исәптән Бөтенроссия	сәләтле (талантлы) яшьләрнең Татарстан Республикасыннан китүе; инновацион инфраструктурадан файдалануның нәтиҗәсе түбән булу; югары квалификацияле персонал сайлап алу һәм әзерләү механизмнары нәтиҗәле булмау; белем бирү, беренче чиратта һөнәри белем бирү дәрәҗәсе түбән булу; хезмәт базары диспропорциясе һәм яшьләргә үз һөнәри мөмкинлекләрен тормышка ашыру кыен булу; «социаль лифтларның» нәтиҗәсе түбән булу; куллану характерындагы социаль максатлар өстенлек алу, балаларның һәм яшьләрнең мөстәкыйльлеге һәм инициативасы

һәм халыкара конкурсларда җиңүчеләрнең) саны күп булу; республикада мәгълүмат технологияләре таралу дәрәҗәсе югары булу; Татарстан Республикасындагы социаль һәм сәяси тотрыклылык	түбән дәрәҗәдә булу; чит телләрне начар белү, дөньякүләм фәнни-белем бирү киңлегенә интеграцияләнү дәрәҗәсе түбән булу; сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча белгечләр җитешмәү; идарә итү буенча социаль технологияләр, социаль инновацияләр үсеше түбән булу
Мөмкинлекләр	Куркыныч янау
икътисадның фәнни казанышлар кергән секторларын үстерү; эш бирүчеләрнең югары квалификацияле кадрларга ихтыяҗы арту; мәгълүмат-коммуникация мохите киңәю, шул исәптән яңа белемнәр алу мөмкинлеге; гражданлык җәмгыяте институт-лары үсү; халыкара элемтәләр һәм партнерлык мөнәсәбәтләре киңәю, Татарстан Республикасының динамикалы үсүче төбәк буларак уңай имиджы үсү; сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләргә ярдәм күрсәтү мәсьәләләрен хәл итүгә карата сәяси ихтыяр булу	икътисадта чимал өлеше зур булып калу; әйдәп баручы фәнни-белем бирү үзәкләре һәм уңышлы үсә торган төбәкләр ягыннан конкуренция арту, республикадан сәләтле (талантлы) яшьләр китү темплары арту; эшнең бербөтен системасы булмау, сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне ачыклау, үстерү һәм алар белән кызыксынып торуны, шул исәптән эшкә урнаштыруны ведомствоара координацияләү түбән дәрәҗәдә булу; тискәре мәгълүматның артык күп булуы һәм яшьләрнең аңы белән манипуляцияләү мөмкинлеге; сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү буенча норматив хокукый база камил булмау

2. Концепциянең максатлары, бурычлары һәм принциплары

Концепциянең максаты – Татарстан Республикасының конкурентлык өстенлекләрен арттыруның нигезе буларак балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын нәтиҗәле үстерү һәм тормышка ашыру буенча бердәм республика системасы булдыру.

Концепциянең бурычлары:

1. Эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау.

2. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр турындагы мәгълүматлар базасын булдыру һәм актуаль хәлдә тоту.

3. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр компетенцияләрен формалаштыру һәм сәләтләрен үстерү.

4. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эзлекле рәвештә кызыксынып тору, аларны иҗади эшчәнлеккә җәлеп итү.

5. Мәгълүмат-коммуникация мохитен, шул исәптән махсуслаштырылган республика порталын формалаштыру.

6. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне Татарстан Республикасында беркетү һәм республикага җәлеп итү, аларга үз мөмкинлекләрен тормышка ашыру, эшкә урнашу һәм һөнәри яктан үсү өчен уңай шартлар тудыру.

7. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эш алып баручы, шул исәптән махсуслаштырылган учреждениеләр челтәрен киңәйтү. Аларның эшчәнлеген кадрлар белән тәэмин итү.

8. Иҗтимагый формированиеләр, шул исәптән Татарстан Республикасын инновацион үстерүгә йөз тоткан яшьләр берләшмәләре барлыкка килүне стимуллаштыра торган механизмнар булдыру.

9. Фәнни-тикшеренү эшен оештыру, сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләү буенча перспективалы модельләр эшләү һәм кертү.

10. Перспективалы яшьләр башлангычларын һәм проектларын мониторинглау һәм аларга максатчан ярдәм күрсәтү.

11. Эшчәнлекнең төрле юнәлешләре буенча кадрлар резервын формалаштыру.

12. Эшне ведомствоара координацияләүне, интеллектуаль, финанс һәм оештыру көчләрен балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерүгә һәм тормышка ашыруга, үзара хезмәттәшлекнең челтәр эчендәге механизмнарын үстерүгә туплауны тәэмин итү.

Концепция түбәндәге төп принципларга нигезләнә:

1. База мөмкинлекләре тигез булу принцибы.

30 яшькә кадәрге барлык балалар һәм яшьләрне, шулай ук яшь (35 яшькәчә) галимнәрне һәм аспирантларны, аларның яшәү урыннары кайда һәм социаль-икътисадый хәлләре нинди булуга карамастан, ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү буенча бердәм төбәк системасында катнашу һәркем өчен мөмкин булуга нигезләнә.

Барлык катнашучылар өчен тигез мөмкинлекләр һәм уртак таләпләр күздә тотыла.

2. Системалылык принцибы.

Концепция бурычларына ирешүдә системалы мөнәсәбәт эшнең төп факторларын һәм юнәлешләрен җыелма исәпкә алуны, инновацион һәм белем бирү инфраструктурасының барлык звенолары эшчәнлеген координацияләүне, дәүләтнең, эш бирүчеләрнең, җәмәгатьчелекнең, балалар һәм яшьләрнең үз мәнфәгатьләрен исәпкә алуны күздә тота.

Субъектлар арасында төзелә торган мөнәсәбәтләр уртак бурычлар белән үзара бәйләнергә, системалы характерда булырга тиеш.

3. Индивидуаль мөнәсәбәт принцибы.

Яшь кешеләрнең шәхси потенциалын мөмкин кадәр нәтиҗәлерәк ачу максатыннан чыгып, ачыклана торган мәнфәгатьләр һәм сәләтләр, шулай ук Татарстан Республикасы үсешенең өстенлекләре нигезендә белем бирүнең, карьераның һәм үзлектән үсешнең индивидуаль траекторияләре эшләнә.

4. Социаль партнерлык принцибы.

Концепция балалар һәм яшьләрнең индивидуаль иреге һәм социаль җаваплылыгы гармонияле ярашкан булу зарурлыгыннан чыга, бу вакытта шәхси һәм иҗтимагый мәнфәгатьләр бер-берсенә каршы килми, ә яшьләрнең үз мөмкинлекләрен тормышка ашыруы һәм Татарстан Республикасын үстерү максатларында үзара бәйләнештә яраша.

5. Мәгълүмат аңлаешлы һәм ачык булу принцибы.

Балалар һәм яшьләр өчен концепцияне тормышка ашыру программаларында катнашу мөмкин, ачык һәм аңлаешлы була. Белем алу һәм фәнни мөмкинлекләр, яңадан әзерләү һәм квалификация күтәрү, эшкә урнашу һәм хәзерге заман үсешенең өстенлекле юнәлешләре буенча балаларга (аларның ата-аналарына), яшьләргә үз мөмкинлекләрен тормышка ашыруның төрле формалары турында мөмкин кадәр югары дәрәҗәдә тулы мәгълүмат җиткерү күздә тотыла.

Концепцияне тормышка ашыруның партнерлары һәм операторлары итеп төрле иҗтимагый структураларны һәм коммерция формированиеләрен киң җәлеп итү күздә тотыла. Бу принцип кызыксынучы барлык яклар өчен мәгълүматның ачык һәм һәркем файдалана алырлык булуына йөз тота, сәләтлелеккә булышлык күрсәтү буенча социаль теләкләрне тотрыклы формалаштыруга юнәлдерелә.

6. Кире элемтә принцибы.

Системаны хәзерге дөньяның һәрвакыт үзгәреп торучан шартларына һәм хезмәт базары таләпләренә яраклаштыру өчен Концепция белән кире элемтәнең катнашучыларга һәм партнерларга сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау һәм аларга ярдәм күрсәтү системасы эшенә йогынты ясарга, аны камилләштерү буенча тәкъдимнәр кертүгә ярдәм итә торган даими эшләп торучы механизмнары күздә тотыла.

7. Эшчәнлек аша якын килү принцибы.

Бу принцип белем бирү һәм тәрбия процесслары эшчәнлек барышында аеруча уңышлы уза дигән фикердән чыга. Концепцияне тормышка ашырганда бу принципны исәпкә алу балалар һәм яшьләрнең сәләтләрен нәтиҗәле ачыклауга һәм үстерүгә, аларның үз мөмкинлекләрен уңышлы тормышка ашыруга ярдәм итәргә тиеш.

3. Концепцияне гамәлгә ашыру механизмнары

Татарстан Республикасы Президенты Концепцияне гамәлгә ашыру буенча ведомствоара координация советын (алга таба – Ведомствоара

координация советы) төзи, аның турындагы нигезләмәне һәм аның составын раслый.

Ведомствоара координация советы Концепцияне гамәлгә ашыру һәм моның өчен кирәкле ресурслар җәлеп итү буенча тәкъдимнәр эшли, Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең җирле үзидарә органнары, Концепцияне тормышка ашыруда катнашучы оешмалар һәм учреждениеләрнең үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә, шулай ук сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшне камилләштерү буенча Татарстан Республикасы Президентына башка тәкъдимнәр кертә, Концепциягә үзгәрешләр кертү башлангычы белән чыга.

Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Концепцияне тормышка ашыру буенча республика максатчан программасын эшли һәм раслый, аны үтәү вакытларын һәм ресурслар белән тәэмин ителешен билгели, шулай ук Концепциянең төп нигезләмәләрен тормышка ашыруга юнәлдерелгән норматив хокукый актлар кабул итә.

Концепцияне тормышка ашыру буенча республика максатчан программасын үтәү эшен оештыру максатларында Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты вәкаләтле орган (махсуслаштырылган оешма) билгеләү турында карар кабул итә һәм аның эшчәнлеге өчен кирәкле шартлар тәэмин итә.

Вәкаләтле орган:

Ведомствоара координация советы карарларын үтәү эшен оештыра;

Концепцияне гамәлгә ашыру программаларын эшләү башлангычы белән чыга һәм аларның үтәлешен тәэмин итә, аларны сәләтле балалар һәм яшьләргә булышлык күрсәтү буенча республиканың башка программаларын гамәлгә ашыру белән синхронлаштыра;

Концепцияне тормышка ашыру бюджетын формалаштыру буенча тәкъдимнәр эшли;

Концепцияне тормышка ашыруны фәнни-гамәли яктан, шул исәптән экспертлар тарафыннан кызыксынып торуны тәэмин итә;

билгеләнгән тәртиптә сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрнең шәхси мәгълүматлары базасын формалаштыра һәм аның белән идарә итә, Ведомствоара координация советына дәүләт, муниципаль идарә өлкәсе һәм Татарстан Республикасы икътисадының төрле секторлары өчен кадрлар резервы формалаштыру буенча тәкъдимнәр кертә;

махсуслаштырылган портал һәм мәгълүмати ресурслар эшчәнлеген тәэмин итә;

Концепцияне тормышка ашыру кысаларында Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының һәм Татарстан Республикасының муниципаль берәмлекләре җирле үзидарә органнарының, оешмаларның һәм учреждениеләрнең үзара хезмәттәшлеген оештыруда катнаша, эшчәнлекнең төрле юнәлешләре буенча партнерлар һәм операторлар билгели һәм алар белән килешүләр төзи;

перспективалы яшьләрне эшкә урнаштыру чараларын эшләү максатыннан чыгып, эш бирүчеләрне Концепцияне тормышка ашыруга җәлеп итүне тәэмин итә;

яшьләр башлангычларын һәм проектларын мониторинглауны һәм аларга ярдәм күрсәтүне гамәлгә ашыра;

кирәкле норматив хокукый документлар эшләү мәсьәләләре буенча тәкъдимнәр кертә.

Концепцияне тормышка ашыруда катнашучылар булып Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең җирле үзидарә органнары, Концепция максатларына һәм бурычларына теләктәш булган һәм балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын ачыклау, үстерү һәм тормышка ашыру эшчәнлегендә турыдан-туры катнашучы учреждениеләр, оешмалар, берләшмәләр һәм физик затлар тора.

Югарыда күрсәтелгән субъектлар вәкаләтле орган белән тиешле килешү төзегәндә эшчәнлекнең һәм аны үтәү чараларының төрле юнәлешләре буенча Концепцияне тормышка ашыру партнерлары, операторлары була.

Концепцияне тормышка ашыруда мөһим механизм булып Концепцияне тормышка ашыруда катнашучы барлык субъектларның күпкырлы эшен чагылдырачак, Концепциянең төп юнәлешләре буенча уңайлы һәм нәтиҗәле интерфейслар булдырачак, яшьләр өчен кызыклы һәм актуаль булачак портал торырга тиеш.

4. Концепцияне тормышка ашыруның төп юнәлешләре

Концепциянең максатчан адресаты – «Татарстан Республикасында яшьләр һәм дәүләт яшьләр сәясәте турында» 1993 елның 19 октябрендәге 1983-XII номерлы Татарстан Республикасы Законы нигезендә балалар һәм яшьләр, шулай ук яшь (35 яшькәчә) галимнәр һәм аспирантлар.

Балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын ачу сәләтлелекнең һәм (аларның берничәсе берләшүнең) төрле типларын ачыклауга, аларга ярдәм күрсәтүгә һәм алар белән кызыксынып торуга йөз тота, алар арасындагы төп типлар түбәндәгеләр:

интеллектуаль сәләт (фәнни-тикшеренү, инновация, предмет эшчәнлегендә күренә торган интеллектуаль үсеш дәрәҗәсе югары булу белән билгеләнә);

иҗади һәм сәнгати сәләт (сәнгати иҗат өлкәсендә, музыкада, сынлы сәнгатьтә, әдәбиятта, сәхнә эшчәнлегендә югары казанышларда күренә);

спортка сәләт (физик үсеш дәрәҗәсе һәм спортның төрле төрләрендә югары казанышлар белән билгеләнә);

социаль сәләт (иҗтимагый һәм эшкуарлык эшчәнлегендәге уңышлар, лидерлык һәм оештыру сәләтләре белән билгеләнә).

Концепцияне тормышка ашыруның төп юнәлешләре аның бурычларыннан чыга һәм аларны үтәү өстенлекләрен чагылдыра.

1. Эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау:

эшчәнлекнең төрле өлкәләрендә сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклау буенча тиешле конкурс чараларын һәм методикаларын эшләү һәм камилләштерү;

дөньякүләм үсешнең иң яңа тенденцияләрен һәм Татарстан Республикасы үсешенең өстенлекле юнәлешләрен исәпкә алып, конкурс чараларын киңәйтү;

конкурс чараларына җәлеп ителгән балалар һәм яшьләр санын арттыру;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләүче оешмалар һәм учреждениеләр эшчәнлеген мониторинглау һәм оптимальләштерү;

өстәмә белем бирү системасын, аның сәләтле (талантлы) балаларны һәм яшьләрне ачыклауга һәм аларга ярдәм күрсәтүгә юнәлгән булуын камилләштерү;

балаларны һәм яшьләрне конкурс эшчәнлегенә мөстәкыйль (оештырмыйча) кертү механизмнарын үстерү;

мәктәпкәчә белем бирүнең мәҗбүри сегментын кертү.

2. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр турындагы мәгълүматлар базасын булдыру һәм актуаль хәлдә тоту:

республика мәгълүматлар базасына кертү өчен сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне сайлап алу критерийларын һәм конкурс чаралары исемлеген билгеләү;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр турындагы мәгълүматлар исемлеген, норматив хокукый актлар эшләү һәм аларны җыюны регламентлаштыру;

алар буенча исәп алып барыла торган юнәлешләрне һәм җаваплылык үзәкләрен (министрлыкларны һәм ведомстволарны) билгеләү;

эшчәнлекнең төрле юнәлешләре буенча мәгълүматлар базасын формалаштыру һәм исәпкә алу системасын алып бару;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр рейтингларын алып бару һәм мониторинглау методикаларын эшләү һәм кертү.

3. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрнең сәләтләрен үстерү һәм компетенцияләрен формалаштыру:

сәләтлелек типлары буенча сәләтле (талантлы) балаларга һәм яшьләргә диагностика үткәрү методикаларын һәм технологияләрен булдыру һәм камилләштерү;

эшчәнлекнең төрле юнәлешләре буенча компетенцияләрне үлчәү механизмнарын һәм аларны куллану технологияләрен, шул исәптән социаль тренажерлар эшләү;

эш бирүчеләр белән берлектә, төп һәм перспективалы белгечлекләр буенча компетентлык тасвирнамәләрен формалаштыру;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне үстерүнең индивидуаль траекторияләрен төзү технологияләрен эшләү;

сәләтлелек юнәлешләре һәм компетенцияләр төркемнәре буенча белем бирү, үсеш модульләрен булдыру;

эшчәнлекнең тар һәм перспективалы юнәлешләре буенча югары дәрәҗәле белгечләр җәлеп итеп, бер тапкыр үткәрелә торган һәм комплекслы чаралар үткәрү.

4. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эзлекле рәвештә кызыксынып тору, аларны иҗади эшчәнлеккә тарту:

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне барлык этапларда – сәләтне ачыклаудан алып эшкә урнашканга кадәр – күзәтеп тору механизмнарын булдыру;

индивидуаль үсеш траекторияләре үзенчәлеген саклап, сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрнең бер учреждениедән икенче учреждениегә күчү технологиясен эшләү;

вәкаләтле орган, Концепциянең аерым юнәлешләрен тормышка ашыру операторлары (эшчәнлек юнәлешләре буенча) тарафыннан аларны гамәлгә ашыруда сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр катнашуны күздә тота торган тормышта куллануга юнәлдерелгән вариатив проект модульләрен һәм программаларын формалаштыру;

тьюторлык (остазлык) институтларын үстерү һәм консультация хезмәтләре күрсәтү.

5. Мәгълүмат-коммуникация мохитен, шул исәптән махсуслаштырылган республика порталын формалаштыру:

сәләтле (талантлы) балаларга һәм яшьләргә Татарстан Республикасында белем алу һәм үз мөмкинлекләрен тормышка ашыру, эшкә урнашу һәм һөнәри яктан үсү өчен киң мөмкинлекләр булу турында мәгълүмат бирү;

массакүләм мәгълүмат чараларында Концепцияне тормышка ашыруга кагыла торган актуаль мәсьәләләр буенча проектлар булдыру, сәләтле (талантлы) балаларга һәм яшьләргә ярдәм күрсәтүгә кагыла торган уңай социаль теләкләр формалаштыру;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрнең Татарстан Республикасының төп фәнни-белем бирү һәм гамәли ресурсларыннан файдалана алу мөмкинлеген тәэмин итү;

дөньякүләм үсешнең иң яңа тенденцияләрен һәм Татарстан Республикасы үсешенең өстенлекле юнәлешләрен чагылдыра торган кызыклы мәгълүмати-танып белү ресурсларын булдыру;

конкурс, белем бирү һәм проектлау чараларының көндезге-читтән торып һәм дистанцион формаларын үстерү;

интеграцияләнгән рәвештә Концепцияне тормышка ашыручы барлык субъектлар эшчәнлеген чагылдыра һәм алар өчен кире элемтәне һәм челтәр эчендә үзара хезмәттәшлекне тәэмин итә торган махсуслаштырылган республика порталын булдыру;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләүче белгечләргә һәм ата-аналарга консультация ярдәме күрсәтү.

6. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләрне Татарстан Республикасында беркетү һәм республикага җәлеп итү, аларга үз мөмкинлекләрен тормышка ашыру, эшкә урнашу һәм һөнәри яктан үсү өчен уңай шартлар тудыру:

Татарстан Республикасында һөнәр белеме алу һәм эшкә урнашу перспективасын исәпкә алып, индивидуаль үсеш траекторияләрен төзү;

Татарстан Республикасыннан читтә яшәүче сәләтле (талантлы) балаларның һәм яшьләрнең конкурс һәм проект чараларында катнашуын тәэмин итү;

конкурс чараларында җиңүчеләр өчен бүләкләү-стимуллаштыру механизмнарын булдыру;

сәләтле яшьләрнең яшәве, фәнни-белем бирү эшчәнлеге һәм һөнәри яктан үз мөмкинлекләрен тормышка ашыруы өчен матди ярдәм күрсәтү һәм шартлар тудыру чараларын эшләү.

7. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эш алып бара торган учреждениеләр, шул исәптән махсуслаштырылган учреждениеләр челтәрен киңәйтү. Аларның эшчәнлеген кадрлар белән тәэмин итү:

мәктәпләр, югары һөнәр белеме бирү учреждениеләре, фәнни-тикшеренү институтлары, предприятиеләр, инновацион инфраструктура объектлары базасында һәм аерым структур бүлекчәләр рәвешендә дөньякүләм фәнни-техник үсешнең иң яңа тенденцияләрен чагылдыра торган өстенлекле юнәлешләр буенча сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләү өчен учреждениеләр төзү (юнәлешен үзгәртү);

Казан (Идел буе) федераль университеты, А.Н.Туполев исемендәге Казан милли тикшеренү техник университеты – КАИ һәм Казан милли тикшеренү технология университеты базасында сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр өчен фәнни-белем бирү үзәкләрен төзү;

политехника музеен оештыру;

сәләтле (талантлы) балалар өчен интернат тибындагы мәктәп оештыру;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр өчен шәһәр читендә ел дәвамында эшли торган үзәк булдыру;

иң яхшы фәнни-педагогик кадрларны сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшкә тартуны стимуллаштыра торган механизмнар булдыру;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшли торган белгечләр әзерләү һәм яңадан әзерләү буенча база учреждениеләрен билгеләү;

сәләтлелек юнәлешләре буенча өстәмә белем бирү учреждениеләренең һәм яшүсмерләр клубларының сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшчәнлеген актуальләштерү;

мәктәп, студентлар каникуллары чорларында шәһәр читендәге савыктыру лагерьлары, белем бирү һәм ял итү үзәкләре базасында сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр өчен профильле сменалар оештыру.

8. Татарстан Республикасын инновацион үстерүгә йөз тоткан иҗтимагый формированиеләр, шул исәптән яшьләр берләшмәләре барлыкка килүне стимуллаштыра торган механизмнар булдыру:

иҗтимагый эшчәнлекне проектлау һәм социаль инновацияләр буенча сәләтле (талантлы) балаларга һәм яшьләргә белем бирү программаларын, шулай ук проект төркемнәрен формалаштыру механизмнарын эшләү һәм тормышка ашыру;

иҗтимагый формированиеләргә, шул исәптән перспективалы инновацион проектларны тормышка ашыручы яшьләр берләшмәләренә грант ярдәме күрсәтү механизмнарын үстерү;

республика өчен өстенлекле булган фәнни-җитештерү һәм социаль характердагы юнәлешләр буенча дәүләт заказларының һәм корпоратив заказларның яшьләр берләшмәләре өчен һәркем файдалана алырлык исемлеген булдыру һәм актуальләштерү.

9. Сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшнең перспективалы модельләрен эшләү һәм кертү, фәнни-тикшеренү эшен оештыру:

фәнни эшләнмәләргә һәм фәнни яктан тәэмин итүгә мохтаҗ булган перспективалы темалар һәм проектлар исемлеген формалаштыру;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эш модельләрен әзерләүгә һәм кертүгә әйдәп баручы белем бирү һәм фән үзәкләрен җәлеп итү;

Концепцияне тормышка ашыруны мониторинглау һәм социологик тикшеренүләр оештыру, фәнни-гамәли семинарлар, экспертлар сессияләре, конференцияләр, лекцияләр, күргәзмәләр, фәнни форумнар һәм чаралар үткәрү;

фәнни, фәнни-популяр, уку-укыту-методик, белешмә, махсуслаштырылган әдәбият нәшер итү;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшне камилләштерү мәсьәләләре буенча норматив-хокукый документлар әзерләү.

10. Яшьләрнең перспективалы башлангычларын һәм проектларын мониторинглау һәм аларга максатчан ярдәм күрсәтү:

яшьләр башлангычларын, шулай ук яшьләр проектларын мониторинглау һәм аларны экспертизалау системасын стимуллаштыру механизмнарын булдыру;

аеруча перспективалы башлангычларны һәм проектларны сайлап алу һәм аларның мәгълүматлар базасын (фондын) формалаштыру максатыннан чыгып, яшьләрнең инновацион форумнарын, күргәзмәләрен, конкурсларын һәм конкурс мәйданчыкларын оештыру;

консультацияләр үткәрүне һәм башлангычларны һәм проектларны гамәлгә кертү һәм коммерция тәкъдиме дәрәҗәсенә кадәр җиткерүне тәэмин итә торган ресурслар үзәген үстерү;

перспективалы башлангычларны һәм проектларны тормышка ашыру өчен ресурслар, шулай ук потенциаль заказчылар һәм инвесторлар җәлеп итү механизмнарын эшләү;

перспективалы башлангычларны һәм проектларны хәл итү өчен командалар (проект төркемнәре) формалаштыру.

11. Эшчәнлекнең төрле юнәлешләре буенча кадрлар резервын формалаштыру:

кадрлар резервына кертү өчен сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр сайлап алу критерийларын билгеләү;

кадрлар резервы исәбе алып барыла торган юнәлешләрне һәм алар буенча җаваплылык үзәкләрен (министрлыкларны һәм ведомстволарны) билгеләү;

кадрлар резервын формалаштыру һәм исәпкә алу системасын алып бару;

эшчәнлекнең төрле өлкәләре буенча кадрлар резервы рейтингларын алып бару һәм мониторинглау методикаларын эшләү һәм кертү;

кадрлар резервын формалаштыруга һәм аннан файдалануга эш бирүчеләрне җәлеп итү механизмнарын булдыру;

Татарстан Республикасының әйдәп баручы белем бирү, фәнни-тикшеренү, сәнәгать предприятиеләре базасында стажировка һәм производство практикасы үткәрү механизмнарын кертү;

Татарстан Республикасында эшкә урнашканда кадрлар резервының төрле категорияләре статусын һәм аларны стимуллаштыру чараларын билгели торган норматив хокукый документлар эшләү.

12. Балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерүгә һәм тормышка ашыруга интеллектуаль, финанс һәм оештыру көчләрен туплауны, эшне ведомствоара координацияләүне, үзара хезмәттәшлекнең челтәр эчендәге механизмнарын тәэмин итү:

Концепцияне тормышка ашырганда ведомствоара эшчәнлекне координацияләү регламентларын эшләү;

Концепцияне тормышка ашыруга юнәлдерелгән комплекслы һәм максатчан программалар һәм проектлар эшләү;

Концепцияне тормышка ашырганда шәхси-дәүләт партнерлыгы механизмнарын үстерү;

вәкаләтле орган оештыру һәм Концепцияне тормышка ашыруга җәлеп ителгән субъектлар, партнерлар, операторлар белән үзара хезмәттәшлек итү системасын формалаштыру.

5. Концепцияне гамәлгә ашыруның күздә тотыла торган этаплары

Концепцияне өч этапта тормышка ашыру күздә тотыла, аны үткәрү вакытлары аның ресурслар белән тәэмин ителешенә бәйле булачак.

Аларның беренчесе – Концепцияне тормышка ашыру программасын кабул итүне һәм төп механизмнар булдыруны, икенчесе – Концепцияне тормышка ашыруда катнашучы субъектларның (партнерларның һәм операторларның) үзара хезмәттәшлек итү механизмнарын һәм төп юнәлешләрен тормышка ашыру технологияләрен эшләүне, өченчесе – балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыруның бербөтен системасын төзүне күздә тота.

6. Концепцияне гамәлгә ашырудан көтелә торган нәтиҗәләр

Концепцияне гамәлгә ашырганда түбәндәге нәтиҗәләргә ирешү күздә тотыла:

1. Эшчәнлекнең төрле юнәлешләре буенча республика ярышларының, олимпиадаларының, конкурс чараларының барлык этапларында катнашучы балалар һәм яшьләр (һәм ачыклана торган сәләтле балалар һәм яшьләр) санын арттыру.
2. Бөтенроссия һәм халыкара конкурсларда призлы урыннар яулый торган һәм эшчәнлекнең төрле юнәлешләре буенча ярышларда, олимпиадаларда, конкурс чараларында катнашучы сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр санын арттыру.
3. Дөньякүләм үсешнең иң яңа идеяләрен, эшләнмәләрен һәм тенденцияләрен исәпкә ала торган республика конкурс чараларының еллык планын булдыру.
4. Россия Федерациясенең башка төбәкләреннән, ерак һәм якын чит илләрдән килгән һәм Татарстан Республикасында белем ала һәм эшкә урнаша торган студентлар өлешен арттыру.
5. Махсуслаштырылган республика порталында сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр турында даими тулыландырыла торган мәгълүматлар базасын булдыру.
6. Инновацион инфраструктура субъектлары территориясендә тормышка ашырыла торган проектларның гомуми санында сәләтле балалар һәм яшьләр катнашындагы инновацион проектлар санын һәм өлешен арттыру.
7. Республикадан сәләтле (талантлы) яшьләр китүне киметү.
8. Стандарт булмаган бурычларны иҗади хәл итәргә сәләтле командалар (проект төркемнәре) булдыру.

9. Махсуслаштырылган республика порталының мәгълүматлар базасыннан белгечләр һәм белгечләр командаларын сайлап алуга эш бирүчеләр гаризалары санын арттыру.

10. Дәүләт, муниципаль идарә өлкәсе һәм республика икътисадының төрле секторлары өчен кадрлар резервын булдыру.

Татарстан Республикасы
Президентының
2012 елның «09» октябрендәге
ПУ-862 номерлы Указына
2 нче кушымта

«Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясен гамәлгә ашыру буенча ведомствоара координация советы турында нигезләмә

I. Гомуми нигезләмәләр

1. «Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясен гамәлгә ашыру буенча ведомствоара координация советы (алга таба – Ведомствоара координация советы) Татарстан Республикасы Президенты каршындагы коллегиаль орган булып тора.

Ведомствоара координация советы «Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясен гамәлгә ашыруны тәэмин итү, Татарстанның конкуренциягә сәләтле өстенлекләрен үстерү нигезе буларак балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру буенча республика системасын булдыру һәм аның эшчәнлеген тәэмин итү өлкәсендә дәүләт сәясәтен үткәрү буенча бердәм мөнәсәбәтләр эшләү максатларында оештырыла.

2. Ведомствоара координация советы үз эшчәнлегендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарына, шулай ук әлеге Нигезләмәгә таяна.

II. Ведомствоара координация советы бурычлары

3. Ведомствоара координация советының төп бурычлары:

Концепцияне гамәлгә ашыру һәм әлеге максатлар өчен кирәкле ресурслар җәлеп итү буенча тәкъдимнәр әзерләү;

Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм гамәлгә ашыру буенча төп юнәлешләрне эшләү һәм тиешле максатчан республика программаларын эшләүдә катнашу;

Концепцияне гамәлгә ашырганда Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары һәм Татарстан Республикасы җирле үзидарә органнары, оешмалар һәм учреждениеләрнең үзара хезмәттәшлеген тәэмин итү;

сәләтле (талантлы) балалар һәм яшьләр белән эшләүне камилләштерү һәм Концепцияне тиешенчә үзгәртү инициативалары мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Президентына тәкъдимнәр эшләү;

Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру өлкәсендә кабул ителгән карарларны тормышка ашыру барышында Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы җирле үзидарә органнары (алга таба – җирле үзидарә органнары) эшчәнлеген координацияләү буенча тәкъдимнәр эшләү.

4. Ведомствоара координация советы үз бурычларын тормышка ашыру максатларында түбәндәгеләргә хокуклы:

Татарстан Республикасы министрлыклары һәм ведомстволарыннан, җирле үзидарә органнарыннан, шулай ук җәмәгать берләшмәләреннән, предприятиеләрдән, учреждениеләрдән һәм оешмалардан законнар нигезендә мәгълүмат соратып алырга;

үз утырышларына Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең җирле үзидарә органнары, предприятиеләр, учреждениеләр һәм оешмалар җитәкчеләрен, вазыйфаи затларны чакырырга.

III. Ведомствоара координация советы составы

5. Ведомствоара координация советы составы Татарстан Республикасы Президенты тарафыннан раслана.

6. Ведомствоара координация советы составына Ведомствоара координация советы рәисе, рәис урынбасарлары, секретаре һәм әгъзалары керә.

7. Ведомствоара координация советының шәхси составы Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнары, җирле үзидарә органнары, җәмәгатьчелек, фәнни һәм бизнес-берләшмәләр вәкилләреннән формалаша.

IV. Ведомствоара координация советының эш тәртибе

8. Ведомствоара координация советы эшен Ведомствоара координация советы рәисе (алга таба – Совет рәисе) оештыра.

9. Ведомствоара координация советы утырышлары расланган эш планнары нигезендә квартал саен үткәрелә. Кирәк булганда, Ведомствоара координация советының чираттан тыш утырышлары үткәрелергә мөмкин.

Ведомствоара координация советы утырышларын Совет рәисе яисә аның кушуы буенча урынбасарларның берсе алып бара.

10. Ведомствоара координация советы утырышларында көн тәртибен һәм мәсьәләләрне карау тәртибен Ведомствоара координация советы секретаре (алга таба – Совет секретаре) тәкъдиме буенча Совет рәисе билгели.

11. Ведомствоара координация советы әгъзалары үз эшчәнлеген җәмәгатьчелек башлангычларында гамәлгә ашыра һәм үз вәкаләтләрен башка затларга тапшырырга хокуклы түгел.

12. Ведомствоара координация советы утырышы, анда әгъзаларының яртысыннан күбрәге булганда, тулы хокуклы санала. Ведомствоара координация советы әгъзалары карарлар кабул иткәндә бертигез хокукларга ия.

Ведомствоара координация советы карарлары аның утырышында Ведомствоара координация советы әгъзаларының гомуми санынннан гади күпчелек тавыш белән кабул ителә һәм беркетмә белән рәсмиләштерелә. Тавышлар тигез булганда, Совет рәисе тавышы хәлиткеч санала. Ведомствоара координация советы карарлары беркетмәләр белән рәсмиләштерелә, аңа утырышта рәислек итүче һәм Совет секретаре кул куя.

13. Концепцияне гамәлгә ашыруга кагылышлы мәсьәләләрне әзерләү һәм карау өчен комиссияләр һәм эшче төркемнәр оештырылырга, кирәкле белгечләр җәлеп ителергә мөмкин.

14. Ведомствоара координация советы утырышларын оештыруны һәм аның карарлары проектларын әзерләүне тәэмин итүне Совет секретаре башкара.

V. Совет рәисе вәкаләтләре

15. Совет рәисе:

Ведомствоара координация советы эшен оештыра;

Концепцияне гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча Татарстан Республикасы Президентына хәбәр итә;

Ведомствоара координация советы утырышларына материаллар әзерләгәндә Татарстан Республикасы дәүләт хакимияте органнарының үзара хезмәттәшлеген тәэмин итә;

Ведомствоара координация советы карарларының үтәлешен тикшереп торуны оештыра;

Концепцияне гамәлгә ашыруга кагылышлы республика максатчан программаларын эшләү һәм тормышка ашыру эшчәнлеген координацияләүне тәэмин итә.

VI. Совет сәркатибе вәкаләтләре

15. Совет сәркатибе Ведомствоара координация советының агымдагы эшчәнлеген тәэмин итә.

Совет сәркатибе:

Ведомствоара координация советы әгъзалары тәкъдимнәрен исәпкә алып, Ведомствоара координация советының эш планы проектларын әзерли, Ведомствоара координация советы утырышларының көн тәртибе буенча тәкъдимнәр формалаштыра;

Ведомствоара координация советы комиссияләрен һәм эшче төркемнәрен оештыру, аларның функцияләре һәм составы буенча Ведомствоара координация советына тәкъдимнәр кертә;

Ведомствоара координация советы комиссияләре һәм эшче төркемнәре эшләрен координацияли;

Ведомствоара координация советы карарлары проектларын әзерли;

кабул ителә торган карарларның үтәлешен контрольдә тотуны гамәлгә ашыра;

Ведомствоара координация советы утырышлары беркетмәләрен алып бара.

VII. Ведомствоара координация советы эшчәнлеген тәэмин итү

16. Ведомствоара координация советы эшчәнлеген оештыру-техник һәм мәгълүмати тәэмин итү Татарстан Республикасы Яшьләр эшләре, спорт һәм туризм министрлыгы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

Татарстан Республикасы
Президентының
2012 елның «09» октябрендәге
ПУ-862 номерлы Указына
3 нче кушымта

«Перспектива» Татарстан Республикасы балалар һәм яшьләрнең интеллектуаль-иҗади потенциалын үстерү һәм тормышка ашыру концепциясен гамәлгә ашыру буенча ведомствоара координация советы составы

Халиков Илдар Шәфкать улы	Татарстан Республикасы Премьер-министры – совет рәисе
Моратов Марат Яшәр улы	Татарстан Республикасы Президенты Аппараты Җитәкчесенең беренче урынбасары, совет рәисе урынбасары
Гафаров Шамил Хәмит улы	Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары – Татарстан Республикасы Министрлар Кабинеты Аппараты Җитәкчесе – совет рәисе урынбасары
Кондратьев Андрей Станиславович	Татарстан Республикасы яшьләр эшләре, спорт һәм туризм министры урынбасары – совет сәркатибе
Агиев Шамил Рәхим улы	Татарстан Республикасы Сәүдә-сәнәгать палатасы идарәсе рәисе (килешү буенча)
Әйделдинов Айнур Тәүфикъ улы	«Татарстан Республикасы Инвестиция-венчур фонды» дәүләт коммерциячел булмаган оешмасы директоры (килешү буенча)
Әминов Илшат Юныс улы	«Яңа гасыр» телерадиокомпаниясе» ачык акционер җәмгыяте генераль директоры, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутаты (килешү буенча)
Белов Александр Николаевич	Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Дәүләт хезмәткәрләре эшләре департаменты җитәкчесе

Бикчәнтәева Ләлә Дмитриевна	«Яшьләр казанышы» Казан үзәге» җәмәгать оешмасы башкарма директоры, Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы әгъзасы (килешү буенча)
Борһанов Рафис Тимерхан улы	Татарстан Республикасы яшьләр эшләре, спорт һәм туризм министры
Гафуров Илшат Рәфкать улы	Казан (Идел буе) федераль университеты ректоры, Татарстан Республикасы югары һөнәри белем бирү мәгариф учреждениеләре ректорлары советы рәисе (килешү буенча)
Ефимов Евгений Петрович	Татарстан Республикасы Дәүләт Советы депутаты, Татарстан Республикасы Дәүләт Советы каршындагы Яшьләр иҗтимагый палатасы рәисе, Татарстан Республикасы Дәүләт Советының Яшьләр сәясәте, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру һәм Казан шәһәрендә 2013 елгы XXVII Бөтендөнья җәйге универсиаданы әзерләүгә ярдәм күрсәтү комиссиясе рәисе (килешү буенча)
Заһидуллина Миләүшә Мөдәррис кызы	«Татарстан Республикасы яшьләрнең аграр берләшмәсе» төбәк җәмәгать оешмасы рәисе (килешү буенча)
Захарова Светлана Михайловна	Татарстан Республикасы Дәүләт Советының Социаль сәясәт комитеты рәисе (килешү буенча)
Лаврентьев Александр Петрович	«Татарстан Республикасы предприятиеләре һәм эшкуарлары ассоциациясе» төбәк эш бирүчеләр берләшмәсе президенты, «Казан вертолет заводы» ачык акционер җәмгыяте директорлар советы рәисе (килешү буенча)
Мазһаров Әхмәт Мазһар улы	Татарстан Республикасы Фәннәр академиясе президенты (килешү буенча)
Метшин Илсур Рәис улы	Казан шәһәре муниципаль берәмлеге башлыгы (килешү буенча)

Муравьев Ярослав Геннадиевич	«Татарстан Республикасы киләчәге факторы» яшьләр инициативаларына ярдәм күрсәтү буенча төбәк иҗтимагый фонды директоры, Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасы әгъзасы, Татарстан Республикасы Иҗтимагый палатасының яшьләр сәясәте, физкультура һәм спорт мәсьәләләре буенча эш төркеме җитәкчесе (килешү буенча)
Процко Екатерина Сергеевна	«Перспектива» талантлы яшьләр республика клубы җитәкчесе (килешү буенча)
Сибагатуллин Айрат Миңнемулла улы	Татарстан Республикасы мәдәният министры
Синяшин Олег Герольдович	Россия фәннәр академиясенең Казан фәнни үзәге рәисе, Россия фәннәр академиясе Казан фәнни үзәгенең А.Е.Арбузов исемендәге Органик һәм физик химия институты директоры (килешү буенча)
Сохабеев Валерий Михайлович	П.В.Дементьев исемендәге Казан авиация-техника көллияте директоры, Татарстан Республикасының урта махсус уку йортлары директорлары советы рәисе (килешү буенча)
Сөләйманов Тимур Җәүдәт улы	«Татарстан Республикасы студентлар лигасы» төбәк яшьләр иҗтимагый оешмасы президенты (килешү буенча)
Терентьев Александр Михайлович	Татарстан Республикасы Президентының Эчке сәясәт мәсьәләләре идарәсе башлыгы
Туманин Виктор Евгеньевич	Татарстан Республикасы яшь галимнәренең һәм белгечләренең яшьләр иҗтимагый хәрәкәте башкарма комитеты рәисе (килешү буенча)
Туманов Дмитрий Александрович	«Созвездие – Йолдызлык» иҗади сәләтле балаларга һәм яшьләргә ярдәм күрсәтү буенча республика үзәге» дәүләт учреждениесе директоры (килешү буенча)
Удачина Гүзәл Лүбис кызы	Татарстан Республикасында Бала хокуклары буенча вәкаләтле вәкил (килешү буенча)

Фәттахов Энгель Нәвап улы	Татарстан Республикасы мәгариф һәм фән министры
Черкесова Виктория Валерьевна	«Кадрлар резервы» республика проекты координаторы (килешү буенча)
Шаһиәхмәтов Мидхәт Рәфкать улы	Татарстан Республикасы икътисад министры
Шәйхетдинов Роман Александрович	Татарстан Республикасы Премьер-министры урынбасары – Татарстан Республикасы мәгълүматлаштыру һәм элемтә министры
Шакиров Минсәгыйть Закир улы	Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре советы рәисе (килешү буенча)
Шәфигуллин Айрат Радин улы	Татарстан Республикасы хезмәт, халыкны эш белән тәэмин итү һәм социаль яклау министры
Юшко Сергей Владимирович	«Идея» инновация-җитештерү технопаркы» ачык акционер җәмгыяте генераль директоры (килешү буенча)
Якупов Линар Габделнур улы	Татарстан Республикасы Инвестицион үсеш агентлыгы җитәкчесе.